

AKTUALNO Vprašanje

Dela na cesti Petrovo brdo — Bohinj gredo h koncu. Če ne bo nagajalo vreme, bo nova cesta, ki bo vezala Primorsko z Gorenjsko, predvidoma do grajena konec tega oziroma v začetku drugega meseca. Povpravali smo predsednika Okrajnega ljudskega odbora Kranj Mirana Košmelja, kakšen pomem ima nova cesta za razvoj gospodarstva in turizma Gorenjske in Primorske.

»To je prva investicija na Gorenjskem, kjer so z levjim deležem sodelovali enote JLA«, je med drugim dejal tov. Košmelj. »Cesta je velikega

pomena za razvoj turizma, ker nudi ugodno zvezo Gorenjske s Primorskem in hkrati najkrajso zvezo Gorenjske z morjem v novo zvezo Bohinjske doline s Selško dolino. Nova cesta bo hkrati odprla dostop tudi v doseg, še neobiskan in nepoznan planinski smučarski svet Sorške planine. Ob normalnem vzdrževanju bo namreč cesta dostopna tudi v zimskem času.

Cesta je v celoti grajena na temelju ekonomske računice. Tisti del ceste, ki je ni gradila vojska, to je del od odcepa ceste na Rovtariču do Sorške planine pa je treba upoštevati kot gozdno komunikacijo.

Cesta bo presegla lokalni pomen predvsem tedaj, ko bo rešeno vprašanje ljubljenskega predora, ker bo s tem ustvarjena najbližja avtomobilска zveza med Srednjim Evropo in Jadranom. Tudi za gozdarstvo je cesta neprecenljivega pomena. Sposobna bo za vsak avtobusni promet in bo zelo soliden, sodoben gradbeni objekt. Če bo vreme ugodno, bo cesta že v letošnji zimski sezoni omogočila turistom iz Trsta, da bodo prišli po najkraši poti na Gorenjsko in tu preživeli svoj zimski oddih.«

LJ.

AKTUALNO Vprašanje

GTAJS GORENJSKE

GLASILLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETNO X., ŠT. 87 — CENA DIN 10.—

Kranj, 8. novembra 1957

40 LET OKTOBRA

IZ GOVORA PREDSEDNIKA OKRAJNEGA ODBORA SZDL KRAJ
TOVARISA FRANCA POPITA NA AKADEMII V POČASTITIV
40-LETNICE OKTOBRSKE REVOLUCIJE V KRAJU

Te dni so spomini tretjine človeštva na svetu, ljudstev v deželah, ki grade socializem, delavškega razreda kapitalističnih dežel in demokratičnih množic kolonialnih ljudstev posvečeni dogodom pred 40 leti. Misli spoštovanja in občudovanja romajo nazaj k rdečemu Oktobru, rojstvu proletarskih revolucion. Od tedaj dalje merimo dolžino poti, ki si jo človeštvo utira s krčevitimi koraki v socializem.

Revolucion, katere nosilec je bila prvič v zgodovini nova družbenia sila, proletariat, je globoko pretresla temelje kapitalističnega sveta. Vzvalovila je ljudske množice, da liki valovi razburkanega morja butajo ob stari svet, svet izkoričanja človeka po človeku, ga razredajo in drobijo, pri tem mnogokrat obnemojajo, oslabijo, se ubijejo, pa zoper s še večjo silo narastejo, nascipijo.

Človeštvo je v neprestanem gibanju k boljši prihodnosti. Ko bi le mogli ujeti na filmski trak vse razredne spopade! Od časov, ko se je homo sapiens zavedel svoje biti, od življenja v prakomunistični skupnosti, ko je trgal verigo sužnjevoposenske družbe, ko se je kot tlatač punjal fevdalu, ko je razredjenjen proletarac z njemu lastno discipliniranostjo, organiziranostjo, enotnostjo in jasno politično orientacijo z modernimi sredstvi politične voja, z domiselnim in učinkovito strategijo in taktiliko bojeval boj na življenju in smrti s kapitalistom. To so bili vzponi in padci, krvavi zapleti in razpleti! To bi bil zgodovinski roman ali drama!

In vedno je znagal tisti družbeni red, katerega nosilec je bil naprednejši, vital-

Oktobrska revolucion je porušila stare,

nejši. Noben razred do proletariata ni zmogel odpraviti družbenih nasprotij. Razredi so se menjavali. Namesto starih oblik boja in zatiranja so prihajale nove, dokler se ni pojavil proletariat, kateremu je zgodovina namenila častno poslanstvo, da ustvari brezrazredno družbo, v kateri ne bo več izkončevanja človeka po človeku.

In tako je prišla Oktobrska revolucion. Carska Rusija, do vrha nasičena protislavij ekonomske, notranje družbene, geografske, mednarodne, vojaške, nacionalne narave se je razpočila. Razklenil se je najšibkejši člen v verigi kapitalističnega sistema.

Delavški razred, tedaj še malošteviljen, in njegova boljševiška partija z nesmrtnim Leninom sta do kraja razumeja nastali položaj. Z revolucionarno žikušenostjo sta popeljala viharne množice na oblast. »Oblast delavcem in kmetom,« je šlo od ust do ust. Nikl so sovjeti, utelješenje demokratične zveze delavcev, vojakov in kmetov. Nastajala je materialna osnova novih družbenih odnosov.

V jeto narodov je posojalo sonce. Vsem narodom je bila priznana enakopravnost in pravica do samoodločbe. Ce so socialistične ideje veljale do oktobrske revolucion, še za utopijo, so tedaj postale očitljiva stvarnost. Revolucionarna praksa jih je preizkusila in potrdila.

Oktobrska revolucion je porušila stare,

ustanjene predstave o nedotakljivosti svete privatne lastnine. Proletaret, do včeraj lastnik samo svojih golih rok, je čez noč postal lastnik materialnih in duhovnih dobrin, ki jih je ustvarjal in kopril njegov rod.

Siti vojne in sestradi so vojaki zapuščali streške jarke. Dovolj jim je bilo prelivjanja krvi za »Dom, vero in cesarja.« Hoteli so živeli, imeli družino, objeti in poljubiti žene, otroke, matere, svojce. Do včeraj med seboj sovražniki, govoreč različne jezike, so se bratili. Začutili so, da jih povezujejo skupni interesi in isti sovražnik.

Pred očmi so jim vstajale slike bede, lakote, zaostalosti, izkorščanja, šovinizma, mučenja, krvi, zaporov, brezposelnosti in strajkov. Zgrabil jih je srđ in gnev, obenem pa elementarna sla po življenju, človeka dostenjem življenju. V srcu jim je posjel žarek Oktobra. Zopet se je povrnila vera v človeka. Vznemirili so se velikani duha in fantazije, pesniški, pisatelji, umetniki in miselci. Demokratične množice Evrope, Azije in Afrike so vzvalovale. Prisluhnile so geslom in se navdušile zanje. In med to množico smo tudi mi, Jugoslovani. Nismo stali prekržanih rok. To nam pričata zgodovina in socialistična Jugoslavija. Mnogo smo prestali; toda izgubili nismo nikoli spoštovanja do rdečega Oktobra, spoštovanja do velikega organizatorja in teoretičnika Lenina, in še rekaj; ne manjka nam vere v ustvarjalne sile našega ljudstva, v revolucionarnost delavškega razreda, ne manjka nam prizrenosti miru in internacionalizmu ter vere v boljšo socialistično prihodnost.

Zato naj živi Veliki oktober!

»TOVARISI! DELAVSKA IN KMEČKA REVOLUCIJA, KI SO BOLJSEVIKI VES CAS GOVORILI O NJENI NEOGIBNI POTREBNOSTI, SE JE IZVRŠILA....«

(Lenin v Smolnem, kjer je bil operativni štab revolucion)

Pesem o burjevestniku

Nad gladino morsko veter črne oblake zgrinja. Med oblaki in gladino leta burjevestnik — blisku črnemu podoben.

Zdaj namaka krilo v vodi, zdaj kot strela se poganja pod oblaki in kriči — slast je čuti v smelem kriku ptice.

V tem je kriku — žeja burje. Silo srda, plamen strasti in zavest o zmagi slišijo oblaki v kriku.

Pred vibarjem stokajo galebi, — stokajo in hrjata nad gladino. Radi skrili bi na morsko dno svoj strah pred burjo.

Prav tako ponirki stokajo, — neznana jim naslada je živiljenjske borbe: strele grom jih plasi.

Bedasti pingvin med skalami svoj tolsti trup boječe skriva... Samo drzni burjevestnik leta smelo in suočno nad razpenjeno gladino.

Ze mrači se in oblaki spuščajo se prav nad morje, a valovi pojejo in poganjajo se kviku proti strelam.

Grom odmeva. V penah gneva stokajo valovi in bore se z vetrom. Kup valov objel je veter in zagnal ga z uso je silo v divjem srdu ob skalovje. V kapljice so razpršile se smaragdne gmote.

Burjevestnik vpije, leta, blisku črnemu podoben. Kakor strela skoz oblake se požene, s svojim krilom se valov dotika.

Kakor demon plove — drzni črni demon burje — smeje se in joče bkrati... Smeje se oblakom temnim in da radosti se joče.

Onemoglost čuje v srdu groma — tenkoslužni demon. Dobro ve, da megle sonca ne zasenčijo, — ne zasenčijo nikdar!

Veter tuli... grom odmeva...

V sinjem žaru nad brezdanjam morjem že vzplamtevajo oblaki, strele pa prestreza morje in jib na gladini ugaša. Kot ognjene kače vijejo se v morje ter izginjajo odsevi bliskov.

— Burja! Zdaj bo zadivjala burja.

In med bliski leta smeli burjevestnik nad rjovečim in srditim morjem; in kriči ta prerok zmage:

— Se silneje naj buči vibar!

MAKSIM GORKI

4. novembra so začeli s cepljenjem proti otroški paralizi. Cepav si mamice težko odtrgajo čas, z veseljem čakajo s svojimi otroki, da bodo prisle na vrsto. V čakanici v Zdravstvenem domu Kranj (levo zgoraj). Nobena tudi ne premislja, ali je škoda ali ne, plačati 600 dinarjev za cepivo, saj je vsaka mati pripravljena dati za zdravlje svojega otroka vse.

(desno zgoraj). Saj ni tako hudo, kot kaže slika. Otrok je zelo občutljiv, zato se mu kaj rade pokazejo solzice na očeh, vendar pa so temu večkrat krive mamice, saj marsikaterje uporabljajo zdravnike otrokom za sirašilo, če da bodo potem ubogali, ne pa, da bi jim povedale, da je koristno, da se čimvečkrat posvetujejo z zdravniki.

naš razgovor

Prvi klub mladih prosvetnih delavcev

V začetku prejšnjega meseca je bil v Selški dolini ustanovljen prvi klub mladih prosvetnih delavcev. Ta klub ni le prvi na Gorenjskem in v Sloveniji, temveč tudi prvi v Jugoslaviji.

»Kakšen je namen kluba mladih prosvetnih delavcev in zakaj je bil klub ustanovljen,« sem povprašala predsednika OK LMS Kranj Marjan Rožiča.

»Ze dve leti smo imeli seminarje za mlade prosvetne delavce, da bi jim pomagali pri njihovem delu. Organizirali smo tudi posvete z mladimi prosvetnimi delavci. Na seminarjih in posvelovanjih se je pokazalo, da se mladi prosvetni delavci borijo s številnimi problemi. Mladi učitelji kažejo mnogo več volje do izvenšolskega dela kot nekateri starejši. Vendar nastajajo prav zato mnogokrat ne soglasja med mladimi in starejšimi učitelji. Da bi skušali urediti te odnose, da bi prosvetni delavci nudili čimveč možnosti za njihovo izpopolnjevanje in predvsem poživili izvenšolsko delo, so mladi prosvetni delavci ustanovili klub, preko katerega bi laže reševali te probleme.«

»Je v Selški dolini to edini klub mladih prosvetnih delavcev?«

»Za sedaj je to še edini klub. Pripravljajo pa, da bodo ustanovili svoje klube tudi v Poljanski dolini in verjetno bodo tak klub ustanovili tudi v Cerkljah in Bohinju.«

»So mladi prosvetni delavci sami pobudniki ustanavljanja klubov mladih prosvetnih delavcev?«

»Da. Klub mladih prosvetnih delavcev v Selški dolini se je ustanovil prav zato, ker so tako želeli mladi prosvetni delavci. Menim, naj bi se tudi v bodoče ustanovili klub le tam, kjer se kaže potreba, kjer mladi učitelji želijo, da bi se združili in delali skupno v takem klubu.«

»Ali v večjih centrih ni potrebe po klubih?«

»Za sedaj nameravamo po večjih centrih sklicevati še naprej posvetovanja mladih prosvetnih delavcev. Kadar pa ta oblika ne bo več ustreza, bo treba tudi tu misliti na drugo, novo obliko dela. Vse to prepričamo času in iniciativi mladih prosvetnikov.«

Menim, da bodo ti klubi, preko katerih se bo kreplio izvenšolsko delo in izpopolnjevalo znanje mladih, lahko mnogo koristili za razvoj in uveljavljanje šolske reforme.«

TEČAJ PO SVETU

△ V torek je prispela v Moskvo jugoslovanska partijska državna delegacija, ki bo tu prisostvovala proslavi 40. obletnice Velike oktobrske socialistične revolucije. In delegaciji so Edvard Kardelj, Aleksander Ranković, Lazar Količevski, Velko Vlahović, Uglješa Danilović in Velko Mičunović. — Jugoslovanska delegacija je v sredo položila venec na mavzolej s posvetilom: »Ob 40. obletnici Oktobrske revolucije velikemu Lenini — Zvezni komunistov Jugoslavije in Zvezni izvršni svet FLRJ.« Clani jugoslovanske delegacije so si potem ogledali mavzolej, nato pa so obiskali grobove sovjetskih državnih funkcionarjev in starih revolucionarjev med kremelskimi zidovi in mavzolejem.

△ Na seji Vrhovnega sovjeta, ki je bila v sredo, je govoril tudi podpredsednik Edvard Kardelj. V svojem govoru je poudaril: »Srečen sem, da lahko na ta veliki praznici sovjetskih delovnih ljudi in vsega naprednega človeštva s tega mesta sporočim narodom Sovjetske zvezde in njihovi Komunistični partiji tople pozdrave in čestitke narodov Federativne ljudske republike Jugoslavije in jugoslovenskih komunistov ob 40-letnici Velike oktobrske revolucije, kakor tudi želje za nadaljnje uspehe v boju za mir in za socialistično izgradnjo.«

△ V Moskvi se je v sredo začela proslava 40. obletnice Velike oktobrske revolucije, ki ji prisotjuje veliko število tujih delegacij. Proslava se je začela z zasedanjem Vrhovnega sovjeta ZSSR. Na zasedanju je govoril prvi sekretar CK KPSZ Hruščev, medtem ko so imeli voditelji tujih delegacij pozdravne govore. Včeraj je bila na Rdečem trgu vojaška parada, na kateri je govoril sovjetski obrambeni minister Malinovski. Proslavo dopolnjuje tudi bogat kulturno-umetniški program, ki so ga priredili danes. Dne 7., 8. in 9. novembra je praznovanje po vsej Sovjetski zvezzi.

△ Na proslavi obletnice Oktobrske revolucije je prispela v Moskvo z letalom tudi partijska in vladna delegacija Romunije pod vodstvom predsednika vlade Chiva Stoice. Ob pristajanju na moskovskem letališču pa je bilo letalo poščodovano in je v nešteči izgubil življenje član delegacije, kandidat za člana Politbiroja in sekretar CK Romunske delavške partije Preoteasa. Ubili so bili tudi trije člani posadke. Ostali člani delegacije so bili huje ali laženjeni, v splošnem pa je njihovo zdravstveno stanje zadovoljiva.

△ Predsednik republike Josip Broz-Tito je ob proslavi 40. obletnice Oktobrske revolucije poslal predsedniku prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR Vorobjevu naslednjem brzjavku: »Ob jubilejni proslavi 40-letnice Velike oktobrske socialistične revolucije posljam narodom in vladu Zvezne sovjetskih socialističnih republik ter Vam osobno prisrčne čestitke in prijateljske pozdrave v imenu narodov in vlade FLRJ Jugoslavije kakor tudi v svojem imenu.

Ko Vam čestitam ob velikem prazniku, bi rad izraziti naše najboljše želje za nadaljnji uspešni razvoj ter napredek Vaše domovine, v korist socialističnega in interesu miru ter miroljubnega mednarodnega sodelovanja, kakor tudi v interesu vseslavenskega sodelovanja med našima dvema deželama.«

△ V Pekingu je bila v srednji osrednji proslava obletnice Oktobrske revolucije. V »Palaci športov« je bilo slovesno zborovanje, na katerem se je zbralo okrog 18.000 političnih, kulturnih in družbenih delavcev. — Tudi KP Francije je v okviru proslave obletnice Oktobrske revolucije organizirala vrsto svečanosti v Parizu, v departmajih in industrijskih centrih v državi. Na zborovanju na zimskem stadionu je govoril Marcel Cachin, medtem ko je Roger Garodij govoril na zborovanju, na katerem se je zbralo 10.000 delavcev in komunistov Pariza.

IZDAJA CASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TIĘKARSKO PODIJETJE »GORENJSKI TIĘK.« / DIREKTOR SLAVKO BEZNİK / UREJNA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UPRAVE ST. 476, 397 - TELEFON IZHAJA OB PONEDELJIKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESECNA 50 DINARJEV

KAJ SODIMO O...

vedbi predmeta „delavsko samoupravljanje“ v šole

Na kongresu delavskih svetov v Beogradu so med drugim razpravljali tudi o tem, da bi se na šole uvedel nov predmet, kjer bi mladino seznanjali z delom samoupravnih organov. Povprašali smo, kaj sodijo o tem.

Ravnatelj IKS »Iskra« tov. Brunskole: »Menim, da bi bilo nujno, da bi učence seznanjali z nalogami in načinom dela samoupravnih organov. Seveda je o uvedbi obveznega predmeta o delavskem samoupravljanju težko govoriti. Za sedaj bi bil, po mojem mnenju, večji uspeh v tem, da bi vsi predavatelji pri svojih predmetih seznanjali mladino tudi z delom samoupravnih organov, da bi skušali svoja predavanja usmeriti tudi na ta področja. Seveda so pogoj za to, da so različni šolki različni, potrebno pa bi bilo tako delo predvsem tam, kjer pridejo učenci po dokončani šoli takoj v proizvodnjo. Težko je seveda zaradi predavateljev, ker pretežno naši prostovni delavci ne poznavajo dela samoupravnih organov v podjetju. Pri nas smo v tretjem letniku posvetili en teden predavanju predmetu Uvod v organizacijo, da smo govorili o vlogi, delu in nalogah delavskih svetov in upravnih odborov.

LJUDJE IN DOGORKI

NOVI ZEMELJSKI SATELIT IN MEDNARODNI POLOŽAJ

Tretjega novembra se je okril našega planeta spet zavrtelo novo vsemirsko telo, ki ga je ustvaril človek. Ze ob prvem »sputniku«, ki so ga poslali v vsemirje sovjetski znanstveniki v začetku preteklega meseca, je ves svet ostrmel med tem najnovejšim znanstvenim uspehom. Moč v sposobnost človeških možganov je tokrat premagala izmed najbolj zamotanih skravnosti narave in naznania novo dobo, čas, ko je človek našel zgodovinski korak v prostoru.

Da se je ta znanstveni uspeh rodil ravno v Sovjetski zvezni, ni povsem slučajno, pač pa je najnaj posledica razvoja proizvajalnih sil in družbenega napredka v deželi, kjer je velika oktobrska revolucija odprla razdrobe socializma. Strideseto obletnico tega pomembnega dogodka v Sovjetski zvezni pa niso mogli proslaviti lepše kakor tako, da so — pred vsemi drugimi na svetu — prvi naredili korak v vesoljstvo in z drugim satelitem poslali vanj tudi živo bitje. Tega prvenca ni mogoče zanikati niti zmanjšati njegovega pomena z nekaterimi neprijetnimi dogodki in zadevami, ki jih porajo težave sedanega gospodarskega in političnega razvoja v deželi.

Novica, da od 3. novembra kroži okrog zemlje nova luna z živim bitjem, pa ni razburkala le znanstvenih duhev in spravila na dnevni red med drugim skorajšnji polet na luno. Neusmiljeno je udarila med politike in državnik, med generale in diplomate, skraita med ljudi, ki so odgovorni za današnje mednarodne odnose. Ti se niso zamislili nad novimi važnimi znanstvenimi podatki, ki jih bo posredoval »sputnik št. 2«, marveč predvsem nad raketom, ki je

izstrelila to poltonsko luno 1500 kilometrov daleč v vsemirje. Priprava s tako velikansko zmogljivostjo je za zdaj še neznana zahodnim vojaškim krogom, prav tako pa gorivo, ki so ga sovjetski znanstveniki uporabili za izstrelitev. Očitno je, da je taka raketna sposobna prenesti in odvreči atomsko bombo kamor koli na zemlji s straholnimi posledicami, o katerih smo že tolkokrat slišali. Nedvomno bodo na zahodu, zlasti pa v ZDA prej ali slej imeli orožje te vrste, toda to zdaj niti ni več važno. Dovolj je, da z njegovo uporabo lahko zapšemo konec življenju na zemlji.

Ob takih zaključkih je jasno, kako nesmiselna je blokovska politika in v nju vred tekma v oboroževanju, politika sile in sanje v svetovnem gospodarstvu. Drugi satelit je še jasneje pokazal, da je v mednarodnih odnosih treba ubrati nova pota, povsem drugačna od dosedanjih. Sicer je ves čas po zadnji vojni pridobilova eddalje več zagovornikov zamisel sporazumevanja in sožitja med narodi — glas Jugoslavije je bil ravno tu med prvimi — toda politika velikih sil je ostajala vse da danes pri blokovskih razprtijah in nezupanju. Zdaj pa je docela razumljivo, da bodo morale tudi velike sile hoče noče opustiti stara načela, če ne bodo hotele, da bi s politiko sil pokopale tudi sebe.

Kako se izraža to spoznanje v mednarodnem položaju? Nikar je moremo pričakovati, da se bodo državniki in diplomati že noč ravnali po njem, kajti nezaupanje je zlasti med velikimi silami že pregleboko zakoreninjeno. To občutimo v zadnjih dneh v generalni skupščini Združenih narodov, kjer je raz-

režitev zavzela prvo in glavno mesto letošnjega zasedanja. Razprava je začela v slepo ulici, zato je Sovjetska zveza predlagala, naj bi v komisijo in v pododbor za razorožitev vstopili novi člani, ker drugače ne bo sodelovala v nadaljnji razgovorih. Dejansko je razorožitev zadeva vseh narodov, posebno pa še člane Združenih narodov. Te so v zadnjem času v veliki večini podpirale zamisel o razširiti omenjenih odborov, ker so uvidele, da bi le tako preprečile zastoj v vprašanju, ki je živiljenjsko važno za vse človeštvo.

Ce bi se tej zahtevi pridružile ZDA in njene velike zaveznicne, bi vsekakor dokazale, da so pravilno razumele današnji čas, razdrobje sporazuma, sožitja in velikega napredka, ko bi sedanje tehnične in znanstvene izsledke uporabili izključno za blaginjo človeštva in napovedi zbrisali s sveta revščino in bedo. Znamenj, da bi se velike sile v kratek prilagodile novemu položaju, še nimamo. Nasprotno, napovedujejo celo ponovne zaostritev in nepristnosti. Decembrski sestanek Atlantskega pakta v Parizu najbrž ne bo imel pomiriljivega odmeva v mednarodnih odnosih, prav tako pa razorožitvena razprava v Združenih narodih po mnenju mnogih opozovalcev vodi prej k globljim krizam kakor pa k pamečni rešitvi.

Klub temu, da trenutno ne manjka črnih oblakov na mednarodnem obzorju, vsa svetovna javnost ugotavlja, da je čim prej treba prilagoditi mednarodne ednese nači — atomski — debi in izkrenost ter z zaupanjem zagotoviti življenje in napredek na zemlji.

JELO TURK

kratko, vendar zanimivo

VELIK ODZIV
ZA CEPLJENJE PROTI
OTROŠKI PARALIZI
V KRAJSKEM OKRAJU

V ponedeljek, 4. oktobra se je v okraju Kranj začelo prvo cepljenje predšolskih otrok proti otroški paralizi. Odziv je bil v vseh občinah zelo velik, kar dokazuje, da se starci dobro zavedajo, pred kakšno nevarnostjo bo cepivo obvarovalo njihove otroke.

V Kranju je bila do sedaj udeležba celo boljša kot je običajno pri cepljenju proti kozam. V ponedeljek, torek in sredo je bilo iz mesta Kranja cepljenih 736 otrok, iz okolice pa 1.332 otrok. Cepljenje poteka v redu po razporeditvi, ki je bila objavljena v 85. Številki našega lista. Zamudniki z območja Kranja, ki iz tega ali onega razloga niso pripeljali k cepljenju svojih otrok, lahko to napravijo še v soboto, 9. novembra od 8. do 12. ure. Z otroki

naj se tedaj zglašijo v Zdravstvenem domu v Kranju!

BORIS ZIHERL O OKTOBRSKI REVOLUCIJI

Občinski odbor SZDL Kranj je v počastitev 40-letnice velike Oktobrske revolucije povabil v ponedeljek v Kranj člana Glavnega odbora SZDL Slovenije Borisa Ziherala, ki je predaval o pomenu Oktobrske revolucije. Tačni dan je tov. Zihler prešel tudi v Skofiji Luki.

PRVEMU ZMAGOVALCU
TRIGLAVA BODO ODKRILI
SPOMINSKO PLOŠČO

Planinci iz Bohinjske Srednje vasi slavijo letos 25-letnico obstoja svojega planinskega društva. V nedeljo, 10. novembra dopoldne bodo na Koprivnišku slovensko odkrili spominsko ploščo vodniku Luki Korošcu, ki je pred 178 leti v družbi treh tovarišev prvi prišel na Triglav. Po odkritju plošče bo planinsko slavje s pestrim programom.

Na to slavje vabijo tamkajšnji planinci vse ljubitelje planin.

NAGRADNO KEGLJANJE
V KRAJNU

Od četrtega do 24. novembra je v Kranju na štiristeznem kegljišču Triglava nagradno tekmovanje, ki se ga lahko udeležijo vsi člani in nečlani. Za moške je prva nagrada radijski sprejemnik, za ženske pa blago.

KAREL NAJMAN — 55 LET MED GASILCI

V tem tednu praznuje Karel Najman z Jesenic dva pomembna jubileja — 75-letnico rojstva in 55-letnico gasilskega udejstvovanja. Jubilant je bil 35 let tudi vodja jesenjskih gasilcev. Njegovo nesmiselnost in požravnost gorenjskih gasilcev. Njegovo nesmiselnost in požravnost gorenjskih gasilcev in tudi ostali prebivalci dobri poznavajo in ga zaradi tega zelo cenijo. Tovariš Najman je bil za svojo prizadetnost že pred vojno večkrat odlikovan, po osvoboditvi pa je od Gasilske zveze Jugoslavije prejel Red II. stopnje, od Gasilske zveze LR Slovenije pa Red I. in III. stopnje. Kljub visokim starostim tovarisi Najman ne počiva, ampak opravlja dolžnost predsednika nadzornega odbora pri jesenjskem gasilskem društvu. Jubilantu iskreno čestitamo!

DRUGA NON-STOP
TRGOVINA V KRAJNU

Trgovina s tekstilnim blagom »Gorenje« v Kranju je od ponedeljka, 4. novembra dalje vsak dan neprekiniteno odprtta od 7. do 19. ure. Potrošniki so uvedeni neprekinitnega delovnega časa z veseljem pozdravili, zdaj pa si želijo še to, da bi čimprej odprli non-stop trgovino s špecijskim blagom na Koroški cesti.

PIONIRSKI ODRED
»STANETA KOVACIĆA«
OBDELAR PIONIRJE NA
TRSTENIKU

Pionirski odred »Staneta Kovacića« s Primskovga pri Kranju, ki je najboljši v okraju, je sklenil pomagati šibkejšim odredom. Tako so pionirji tega odreda pred dnevi s kolesi obiskali pionirje osnovne šole na Trsteniku pod Storžičem. Podarili so jim orodje za krožek ročnega dela. Njihovi tovarisi na Trsteniku so bili darili zelo veseli in v medsebojnem razgovoru so se dogovorili za nadaljnje sodelovanje.

naša kronika

VEČ KONKRETNE POMOČI
PODJETJEM PRI ANALITIČNI
OCENI

Na zadnji seji Sveta za delo pri OLO Kranj, ki je bila v torek v Kranju, so razpravljali o poteku analitične ocene delovnih mest in razdelitvi okrajnega sklada za kadre, ki je namenjen za sistematično vzgojo in izobraževanje kadrov. Pri analitični oceni delovnih mest bo treba nuditi ne le administrativno pomoč preko raznih zdržanj, temveč konkretno pomoč. Dosedanja praksa je pokazala, da se je v največ primerih omejilo delo pri analitični oceni vse bolj na zviševanje plač oziroma na točkovovanje, ne pa na organizacijsko ureditev podjetij, kar je glavni namen analitične ocene. Opaziti je tudi, da analitična ocena še ni prodrla med celoten delovni kolektiv in da ponokd tudi vodilni ljudje ne kažejo dovolj zanimanja za to delo. Ker zahaja analitična ocena stalno in sistematično delo, bodo podjetja, vsaj večja, morala to delo organizirati kot stalno službo, dobiti ljudi, ki se bodo stalno ukvarjali s tem delom. LJ.

**KJER SO POGOJI, JE TREBA SPLOSNOS TRGOVINO LOCITI
OD KMETIJSKIH ZADRUG**
V ponedeljek je bila v Kranju seja Sveta za blagovni projekt pri OLO Kranj, kjer so med drugim razpravljali tudi o lokativi trgovin od kmetijskih zadrug. Sklenili so, da ne bodo ukinjali trgovin povsod, temveč tam, kjer so za to pogoj. Ponokd bodo morale trgovine spremeniti vsaj predmet trgovanja, na vsak način pa bo treba stremeti za tem, da se ne bodo kmetijske zadruge ukvarjale z delom, ki ni predmet njihovega poslovanja. Posebna komisija bo proučila možnosti lokativ trgovin od kmetijskih zadrug po občinah. LJ.

USTANOVITEV
IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA
NA JESENICAH

Svet Svobod in prosvetnih društev občine Jesenice je ustanovil izobraževalni center, ki je za Jesenicu velika pridobitev. Z delom bo začel že ta teden. Letos imajo v načrtu enoletni administrativni tečaj, namenjen predvsem tistim, ki jim v pisarniški službi primanjkuje znanja za uspešno delo, nadalje tečaj stenografske in jezikovne tečaje, med katerimi je tudi tečaj esperantskega jezika. Učni načrt za administrativni tečaj je zasnovan zelo temeljito in slušatelji bodo po

Šolo bliže proizvodnji

Dosedanji način dela z vajenci je precej pomanjkljiv

Organizirajmo šole tako in tam, kjer bo v najkrajšem času možno vzgojiti čim večje število strokovnih kvalificiranih kadrov

Prepričanje, da je bil dosedanji način dela z vajenci precej pomanjkljiv, da je bil odnos do njihovega strokovnega in splošno izobraževalnega razvoja precej mačehovski, da je še sedaj pri marsikaterju moju položaj vajenca zelo slab itd., si le poslogoma utira pot. Menim pa, da že sam razvoj našega samoupravnega sistema nujno zahteva od nas, da skušamo te razmere čimprej izboljšati. Od bodočih članov delavskih svetov in upravnih odborov podjetij ter članov občinskih odborov in zborov proizvajalcev bo nedvomno naša družba zahtevala neprimerno večjo razgledanost, samozaupanje, širino, pogum in sposobnost za samostojno reševanje nalog, predvsem pa solidno strokovno znanje.

Mislim, da so te naloge vse prej kot lahke. Trenutno stanje proizvodnih sil v naši državi nam narekuje, da organiziramo šole tako in tam, kjer bi v najkrajšem času in z najmanjšimi sredstvi mogli vzgojiti čim večje število strokovnih kvalificiranih kadrov, ki bodo sposobni usmerjati in voditi proizvodnjo. Zato bo perspektivno edino pravilno, da posebno z razvojem osemletnega obveznega šolanja in enotnih zahtev po predhodni izobrazbi za vse vrste poklicke odpadejo strokovne vajenske šole raznih strok in se organizirajo posebne, specializirane šole (kot n. pr. tekstilne šole v Kranju, metalurške na Jesenicah, lesne v Skofiji Loka itd.). Pri tem ne bi soglašal z mnenjem, da ne bi bilo umestno pritegniti v te šole (industrijske) tudi obrtniških vajencev. Nam je obrtniška proizvodnja še zelo potrebna. Menim pa, da mora tako industrijski delavec poznati obrtni način proizvodnje kot obrtniku ne bo prav niti škodilo, da pozn industrijski, serijski način izdelave. Morda bi kazalo pri podjetjih ustanavljati obr-

nisko uslužnostne delavnice in obrate, ki bi neprimerno hitreje zadovoljili potrošnike in zaradi večjega strojnega parka ter sodočnejšega načina izdelave tudi ponosni izdelke.

V tako organiziranih šolah bi bilo možno zaposlit tudi pedagoško in ne le strokovno usposobljene učne moći. Z nekaterimi strok tečaji bi marsikaterje prizadetnega šolnika in vzgojitelja mogli preusmeriti v dobrega strokovnega učitelja. Širšo strokovnost pa bo naša reformirana šola tako nujno zahtevala.

Le počasi prihaja v zavest naših ljudi – tudi prostovoljni kadra – dejstvo, da je dvočlani sistem (gimnazija za meščanske, takoj zavane s boljše krogce; vajenska šola za ostale) samo že ostane preteklosti, ki ga živiljenjski razvoj že sam po sebi ugonablja. Zdaj je n. pr. dober orodjar neprimerno bolj iskan, pa tudi neprimerno bolje plačan od marsikaterega uradnika. Zato že dobiva, v bližini bodočnosti pa bo moral dobiti še večji poudarek, ravno strokovno šolstvo, kamor se že vključujejo in se bodo vključevali v vedno večjem številu tudi najbolj nadarjeni dijaki. Novi šolski sistem bo namreč omogočil vsem dobrim dijakom nadaljevanje pouka in prestop na druge vrste šol. Na to pa je po mojem mnenju najboljša priprava srednja strokovna šola. Saj bo nedvomno tudi univerzitetni študij glede na sedjanje naše zahtevne in materialne možnosti treba čimprej prilagoditi potrebam proizvodnje.

Ce sem na začetku omenil, da bo treba vzgojiti kvalificirani strokovni kader z najmanjšimi sredstvi, to nikakor ne pomeni, da je za vajence vse dobro. Nasprotno. Da bomo vzgojili iz vajencev bodoče proizvajalce, moramo na nihovo vzgojo posebno paziti. Priznamo pa si lahko,

da smo jim sedaj še vse premalo nudili, nismo še uspeli, da bi vso to mladino pritegnili, da bi svoj prosti čas posvečala športu, knjigi, kulturnemu razvedrilu itd. Ali smo kaj storili, da bi našemu vajencu morda z posebno kreditno politiko ali kakorkoli omogočili nabavo motornja, da bi tako vzbudili v njem željo za večjo štredo, ker bi imel pred seboj svoj živiljenjski cilj, z katerega bi delal še z večjim veseljem.

Samo s prepričevanjem in govorjenjem uspehov ne bo. Kot so v gospodarstvu potreben določeni ukrepi, ki stimulirajo proizvodni proces, tako bo tudi pri vzgoji ali bolje prevzgoji: treba nujno poiskati nekatere prijeme, ki bodo siliči mladega človeka h kulturnejšemu odnosu do okolja, do dela, do povečanja proizvodnosti, kar je osnovni pogoj za dvig živiljenjske ravni nas vseh.

Andrej Cesen

Novi odborniki so prisegli

V torek so se konstituirali novi občinski ljudski odbori, ki so izvolili svoje predsednike. Ponovno so bili izvoljeni za predsednike: Vinko Hafner v Kranju, Sveti Kobal v Skofiji Loka, Lovro Cerar v Tržiču, Ivan Trojar v Železničkih Jakob Eržen v Radovljici, Jože Kapus na Bledu.

Novi odborniki ObLO Kranj prisegajo

Lojze Logar v Bohinju, Jože Subič v Gorenjski vasi. Občinski ljudski odbor v Cerknici pa je za svojega novega predsednika izvolil upravnika KZ Staneta Bobnarja, ObLO Jesenice delovalno železarne Franca Trevna, ObLO Žiri pa upravniku krojačke zadruge Vinka Nagliča.

Občinski ljudski odbori so na torkovi seji izvolili tudi člane novega Okrajnega ljudskega odbora, ki se bo konstituiral 20. novembra t. l.

Lj.

V Železarni so prižgali obnovljen plavž

Jesenški kovinarji so v okviru proslave Obrtne zbornice OLO Kranj, ki je bil sestavljen s predpostavko, da se iz 100 kg moke tipa 1100 izpeče 136 kg kruha, je prodajna cena 51,50 dinarjev za 1 kg. Potem takem bi morali kruh skoro povsod podražiti. Kalkulacije so sestavile tudi nekatere pekarni. Razvidno pa je, da so nekatere postavke v predračunih posameznih pekarni dokaj različne. Medtem ko so stroški peke kruha po predračunih Obrtne zbornice 14 dinarjev, pa je radovljščka kalkulacija prikazala te stroške samo v višini 10,67 dinarjev. Ce k temu prištejemo še en dinar za sklad za pospeševanje kmetijstva, bi bili torej stroški peke okroglo 12 din za kg. Ker pa se pekarni ne ukvarjajo samo s peko kruha, temveč tudi s peko raznega peciva, kjer lahko zaslužijo več kot pri kruhu, je svet sklenil, naj bodo najvišji stroški peke kruha 12 dinarjev za kg. Prodajna cena kruha bi bila torej po tem izračunu povsod 60 dinarjev za kg.

Lj.

Po prvem plavžu, ki so ga bilo mož znižati proizvodno celobnovljeni plavž, pri katerem delo pričakujemo, da bodo vse osnovne organizacije ZK v delovnih kolektivih poskrbele, da bodo na sedanjih sindikalnih občinib zborib poslate na delo v sindikalna vodstva svoje najboljše člane. Na ta način bodo tudi tiste osnovne organizacije, ki se zdaj zapirajo le v svoji krog, okreplile svoje stike z množicami, hkrati pa bodo pomagale bistveno okrepliti delo sindikatov.

M. Z.

ZA ZELODEC PREMAKO, ZA ŽEP PREVEC

Tega smo že vsi vajeni: sedež v restavraciji, pobrška po krožniku in plača 150 dinarjev. Tako se mi je zgodilo še vedno v postajni restavraciji na Jesenicah in tudi drugod. Pa ne povsod enako: golaž z dvema koščkom popolnoma neužitvena, kitastega mesa, pa še dve žemlji zraven – 110 din. V ljubljanskem postajni restavraciji je cena za popolnoma enak obrok poskodela že za 20 din, vendar moram priznati, da so bili v njem štirje koščki res lepega mesa. Zato pa je moja pamet prekratka, da bi mogla doumeti skrivnostne faktorje, ki vplivajo na določevanje cen v gostinskega podjetja »Razor« v Kranjski gori.

Miličnik S. N. iz šole Ljudske milice v Ljubljani je prišel s svojim psom v Kranjsko goro in tam sodeloval pri snemanju filma »Velika deca«. Po utrudljivem delu se je že zelo najest. Dobil je prežganko ter sarmo, h kateri je pojedel tri koščke kruha. In za to je plačal – tri sto dvajset dinarjev! Ko ga je zamikala pritožna knjiga podjetja, je dobil za odgovor samo pomilovan nasmej. Ko se mu je zljudilo dveh jajček, je bil ob 74 din.

Mesar je oddaljen od »Razorja« dobrejih 50 m. Pri mesarju stane kranjska klobasa 85 din. Na poti od mesarja do »Razorja« se podpora za nač manj kot za 65 din! Saj se neverjetno silsi, je pa resnica: kranjska klobasa stane v »Razorju« 150 din.

Clovek je nerodno že vnaprej spraševati po cenah. Ampak – zaradi stanja v žepu je le treba naprej preračunati, kaj boš jedel. Ker v »Razorju« nimajo censka, mi ni preostalo drugega, kakor da sem naročil na slepo upanje – za poskus samo govejo juho. Dva kruhova, ki bi lahko skoznje opazoval meglo v Prisojniku, res nista potolažila lakote. In račun? 56 din!

Zato se mi je zdecelo, da se bo ob čaju z nimo in enem sendvičem počutila moja denarnica bolje, čeprav brez želodčevega privoljenja. Kako strahotno se lahko človek zmoti! Natakarica me je olajšala kar ja 120 dinarjev!

Ali je potem kaj čudnega, če se človek zdeceno sprašuje, kako kalkulirajo cene v restavraciji. Pri pošti v Domžalah? Pečena ščuka (potujišča: ščuka, ne ščukica!), mešana solata in kruh za 160 din.

J. S.

GLAS GORENJSCHE

NOVA STROJA PODJETJA

SKOVINAR

Podjetje »Kovinar« iz Kranja se je na Zagrebškem velesejmu predstavilo z dvema novima strojema. Križno navjalni stroj KNS-5 in pregledovalno merilni stroj za kontrolo blaga sta popolnoma nova stroja za tehnološko industrijo. S tem strojema, katerih proizvodnjo so v »Kovinarju« letos osvojili, bo precej izboljšana proizvodnja v pripravljalnicih tikalnic. Stroj KNS-5 je v jugoslovanskem merilu edini stroj te vrste in ima precej tehničnih novosti. Ta križno navjalni stroj ima zmogljivost 270 do 800 metrov pred-

va na minuto, ima 48 vreten, avtomatsko zaustavko s hidravličnim amortizerjem, napravo za sesanje prahu z čistilico nitri, brezstopenški pogon, ki dela na principu PIV in še mnogo drugih tehničnih novosti. Oba nova proizvoda podjetja »Kovinar« so tehnološke tovarne z zanimanjem sprejete, kar je pokazal prav zagrebški velesejem.

Do sedaj so v podjetju naredili en stroj, v proizvodnji pa imajo 7 KNS-5 strojev in 6 merilnih strojev za kontrolo blaga. Prodajne pogobe za ta dva stroja je podjetje zaključilo že za vsó proizvodnjo letosnjega in prvo četrletje prihodnjega leta.

NOV TRANSFORMATOR V MOJSTRANI

Poročali smo že, da tretjina potrošnikov električne energije v Mojstrani dobiva tok iz lokalne centrale. Vendar je tok tako

šibak, da ne morejo poslušati radijskih sprejemnikov. Po neštetnih opozorilih so končno državne elektrarne Slovenije le začele graditi v bližini novega delavskega naselja transformator, ki bo omogočil novo napajajo v boljšo razsvetljivo.

Glavno priznanje je bilo dodeljeno prvič segrevanju s koksom. Prejšnji Upajo, da bodo dosegli še večje ljeni enemu najstarejšim, stalnemu izboljšavani in rekonstrukcijami, zlasti pa z mnogimi poizkusi. Predvsem so s po-

mesečno. Za toliko namreč upa-

v Kranju povečala letos za 16,6 %, v Železarni na Jesenicah za 49,5 %; predvsem pa so se povečala sredstva v tistih podjetjih, ki ugotavljajo dohodek – v podjetju »Projekt« v Kranju n. pr. za 128,5 % in v Operarni Bobovk za 113 %.

JUGOSLOVANSKI IZVOZ IN UVOD NARAŠČATA

Jugoslovanski izvoz je po nepopolnih podatkih dosegel v oktobru okoli 12 milijard dinarjev. V 10 mesecih je izvoz po vrednosti okoli 96 milijard dinarjev dosegel raven izvoza v lanskem letu. Izvoz v prihodnjih dveh mesecih bo predvidoma isti kot v mesecu oktobru. Izvoz pa je dosegel okoli 15 milijard din in se tako povečal tudi primanjkljajoča trgovska bilanca. Izvoz se je v oktobru povečal v primerjavi s septembrom za okoli 1 in pol milijarde dinarjev.

Sindikalna organizacija je važno delovno področje komunista

Nekaj sindikalnih podružnic v našem okraju je že opravilo letošnje občne zbore, druge pa se v teh dneh nanje pripravljajo. Ob tem ne bo napak opozoriti – nikakor ne le sindikate, marveč tudi in predvsem organizacije Zveze komunistov – na dve stvari.

Najprej na program dela sindikalnih organizacij. Stevilne sindikalne podružnice in tudi nekatere občinske vodstva nimajo svojega jasnega delovnega programa, sestavljenega na podlagi nihovih specifičnih potreb in nalog. Brez takega programa pa seveda ne morejo imeti jasne politične orientacije, kaj bočejo delati in doseči v svojem konkretnem delu. V tem je precej vzroka, da so se mnoge sindikalne organizacije začele izgubljati v drobnjakarstvu, v pripravju raznih izletov, zabav, prireditv in podobnem. Zato ne odigravajo svoje vloge množičnih političnih organizacij v sistemu samoupravljanja, ki naj aktivirajo svoje člane za sodelovanje v upravljanju, razširjajo krog upravljačev, vzgajajo upravljače, organizirajo kontrolo proizvajalcev nad nihovimi organi upravljanja, štitejo demokratičnost, razvijajo nove družbene odnose ter pomagajo vsklavljati individualne interese s skupnimi. Na svojih občinib zborib naj bi sindikalne organizacije o tem razpravljale ter se potem lotile sestavljanja delovnih programov. S tem bodo prispevale tudi k sestavi programov dela občinskih političnih vodstev, ki se tega dela prav zdaj ločujejo, da bi s tem ustvarili perspektivno osnovo za delo novih ljudskih odborov.

Druga stvar, ki naj jo omentimo ob sindikalnih občinib zborib, je odnos nekatere organizacij Zveze komunistov in posameznih komunistov do sindikata, kar močno vpliva na kvaliteto dela sindikatov. Nikakor ni dovolj, če dela komunist samo znotraj Zveze komunistov. To bi pomenilo osamitev komunistov od množic, brez katereb pa ne bi bilo mož razvijati socialistične družbene ureditve. Komunist mora delati med množicami ter mora zato tudi poiskati vse prilike, ki mu to omogočajo. Najugodnejša tako prilika v delovnih kolektivih pa so – razen organov upravljanja – sindikalne organizacije. Prav zato pa je sila kratkovidna in vse graje vredno ravnanje tistih osnovnih organizacij ZK in komunistov, ki sindikat podcenjujejo. Da je to res, potrjujejo podatki, ki kažejo, da je izmed odbornikov sindikalnih podružnic v našem okraju le kakih 24 % članov ZK. Najdejo se celo »komunisti«, ki se jim delo v sindikalni organizaciji ne zdi dovolj častno, češ, da so to nekatrine manjvrene naloge podrejenega pomena. Toda vsakokratne volitve v organe delavskega upravljanja in v nekatrib primerih tudi nedavne volitve v ljudske odbore kažejo, da množice takib »komunistov« ne priznavajo za komuniste in da jih ne volijo. V resnici postajajo to mrtve vejice v družbeno političnem življenju. Zato upravičeno pričakujemo, da bodo vse osnovne organizacije ZK v delovnih kolektivih poskrbele, da bodo na sedanjih sindikalnih občinib zborib poslate na delo v sindikalna vodstva svoje najboljše člane. Na ta način bodo tudi tiste osnovne organizacije, ki se zdaj zapirajo le v svoji krog, okreplile svoje stike z množicami, hkrati pa bodo pomagale bistveno okrepliti delo sindikatov.

UVRNJAVA V NOVOSTI

Uvrnjava v novosti je po nepopolnih podatkih dosegel v oktobru okoli 12 milijard dinarjev. V 10 mesecih je izvoz po vrednosti okoli 96 milijard dinarjev dosegel raven izvoza v lanskem letu. Izvoz v prihodnjih dveh mesecih bo predvidoma isti kot v mesecu oktobru. Izvoz pa je dosegel okoli 15 milijard din in se tako povečal tudi primanjkljajoča trgovska bilanca. Izvoz se je v oktobru povečal v primerjavi s septembrom za okoli 1 in pol milijarde dinarjev.

gorenjski obveščevalci

ZDRAVNIŠKA DEZURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljška pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Pravilnikom malih oglasov ne objavljamo pred vplačilom. Cena malih oglasov je: Preklic 20 din, izgubljeni 10 din, ostalo 12 din ob besede. — Naročniki imajo 20 % popusta.

Telefonska številka naročnika in oglašnega oddelka je: Kranj 190.

Načel sem aktovko in plašč od Radovljice do Lancovega. Naslov v oglašnem oddelku.

Radio, nov, 6 cevni. Telefonski poceni prodam, oziroma zamenjam za smrekove deske ali bukovka drva. Naslov v oglašnem oddelku.

Poceni prodam pisalni stroj. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodam nova kvačana pregrinjalna. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodam motorno kolo Jawa 175 ccm. — Fajfar Peter, Polica, Naklo.

Prodam črn moški plašč za srednjo postavo. — Turenšek, Smednik.

Prodam psa, dobrega čuvanja. — Kralj Slavko, Stražišče 280.

Imam plemenskega koza svitarske pasme brez rogov — bel. — Stražišče 303.

Poštano dekle, lahko začetnica, za vsa hišna dela sprejem takoj. Plača po ostalo po dogovoru. — Mulej Marta, Želeče 17, Bled.

Sklaščnega delavca sprejme Specijska trgovina v Kranju. Nastop službe takoj ali pa s 1. januarjem 1958. Plača po tarifnom pravilniku. Ponudbe poslati v oglašni oddelki lista pod sklaščnimi delavec.

Iščem mizarskega pomočnika za pohištvena dela. — Vendling, Cesta na Golinik 12.

Iščemo trgovskega pomočnika verziranega v železnini in poslovodje za poslovnično kurirja. Ponudbe poslati na trgovsko podjetje Preskrba, Tržič.

Podpisana Vogelnik Franciška preklicujem kot nenesične trditve o Roblek Franck, ki sem jih izsekla letos poleti v Domu pod Storžičem. — Vogelnik Franck.

Vajence za krzinarstvo sprejem takoj. — Krzinarstvo Berčič Kranj.

Kuhinjsko pomočnico sprejme Vajenski dom Kranj, Gasilski trg 1.

Iščem mizarskega pomočnika in vajenca za pohištvena dela. Vajence je zagotovljena hrana in stanovanje. — Černigov Frede, St. Loka 20, ŠK. Loka.

Kinematografsko podjetje v Kranju proda motorno kolo znamke »TOMOS«, licenca »PUCH«, tipa MS 50. Prednost pri nakupu imajo gospodarske in zadružne organizacije. Po preteklu 15 dni pa motor lahko kupi zasebnik.

PETEK, 8. NOVEMBRA

9.00 Radijski roman — Tarasov-Rodionov: Cokolada — VIII.

9.20 »Od tu in od tam« (zabava na glasbeni oddaji).

10.10 Iz solistične in orkestralne glasbe.

11.00 Pesmi raznih narodov.

11.30 Za dmom in ženo.

11.40 »Crno in belo« (klavir in hammond orgle v ritmu).

12.30 Kmetijski nasveti — ing. Franjo Lukman: Sadjarjeva opravljava pred zimou.

12.40 Slovenski oktet poje ruske narodne pesmi.

13.15 Od arje do arije.

14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — Leingren: Palček.

15.40 Iz svetovne književnosti — Valentín Katajev: Noči.

16.00 Popoldanski simfonični koncert.

17.30 »Rendez-vous popevk«.

18.00 Iz naših kolektivov.

18.30 Pojeta ženski in moški zbor — France Prešeren: p. v. Pešta Liparja.

18.50 Družinski pogovori.

20.15 Oddaja o morju in pomorskih skakih.

SOBOTA, 9. NOVEMBRA

6.40 Naš jedilnik.

8.05 Lepi melodiji — znani načni pevi.

KINO

STORŽIČ KRAJN: 8. novembra ob 18, 18 in 20. uri ameriški barvni cinemascope film »INDIANSKI BOREC«. 9. novembra ob 18, 18 in 20. uri ameriški barvni cinemascope film »INDIANSKI BOREC« ter ob 22. uri premiera ameriškega filma »TUJEC ME JE POKLICAL«. 10. novembra ob 10. uri ameriškega filma »NAJLEPSA LETA NASEGA ZIVLJENJA«, ob 14. uri slovenski film »DOLINA MIRU«, ob 18, 18 in 20. uri ameriški barvni cinemascope film »INDIANSKI BOREC«.

SVOBODA STRAŽIŠCE: 9. novembra ob 18. in 20. uri premiera ameriškega filma »TUJEC ME JE POKLICAL«. 10. novembra ob 15., 17. in 19. uri slovenski film »DOLINA MIRU«.

TRIGLAV PRIMSKOVO: 7.35 Valčki Johanna Straussa.

8.00 Sportna reportaža.

8.45 Mladinska radijska igra — Franjo Kumer: Telebani (prva izvedba).

9.25 Kar radi poslušate (pisana vrsta priljubljenih skladb).

10.00 Še pomnite tovarši... — Ivanka Mežnar: Bila sem na smrt obsojena.

12.00 Pogovor s poslušalcem.

13.30 Za našo vas.

16.00 Zvone Kržišnik: Vojvodinske slike (reportaža).

16.30 Glasbeni mozaik.

17.30 Radijska igra — Hans Ditlev: Kapitan balona.

18.30 Slovenska pesem od romantične do danes — III. Skladbe Avgusta Lobana in Josipa Kocijančiča.

20.00 »Ostanimo kar domaš«.

22.15 Prisluhnite in zaplesite!

BLED: od 8. do 11. novembra slovenski film — komedija »NE CAKAJ NA MAJ«. Vsak dan ob 17. in 20. uri, v nedeljo ob 10., 14., 16., 18. in 20. uri.

RADOV LJICA: od 8. do 10. novembra ameriški barvni film »TO JE LJUBEZEN«. V petek in soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

LJUBNO: 9. in 10. novembra ameriški pustolovski film »PRELOMICA«. V soboto ob 19.30. uri. V nedeljo ob 15. in 18. ur.

SORA ŠK. LOKA: od 8. do 10. novembra ameriški film »MOJ VOHUNCEK«.

KRVAVCI CERKLJE: 9. in 10. novembra ameriški barvni film »SNEG NA KILIMANDZARU«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 18. in 19. ur.

GLEDALISCE

MESTNO GLEDALISCE JESENICE

V soboto 9. novembra in v nedeljo 10. novembra ob 19.30. uri Maksim Gorki »MATI«. — Režija in scena Bojan Cebulj. Zvezne z vlasti ugodne.

FREŠERNOVO GLEDALISCE KRAJN

DPD »Svoboda« Kranj, dramatska sekacija, uprizori v nedeljo, 10. novembra ob 16. uri Friederica Wolfa drama »KOTORSKI MORNARJI«. — Izven in za podeželje.

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajo vsak dečnik ob 5.05, 6.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00 in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30. uri; v nedeljo pa ob 6.05, 7.00, 13.00, 15.00, 22.00 in 22.55 ter radijski dnevnik ob 19.30. uri.

PETEK, 8. NOVEMBRA

9.00 Radijski roman — Tarasov-Rodionov: Cokolada — VIII.

9.20 »Od tu in od tam« (zabava na glasbeni oddaji).

10.10 Iz solistične in orkestralne glasbe.

11.00 Pesmi raznih narodov.

11.30 Za dmom in ženo.

11.40 »Crno in belo« (klavir in hammond orgle v ritmu).

12.30 Kmetijski nasveti — ing. Franjo Lukman: Sadjarjeva opravljava pred zimou.

12.40 Slovenski oktet poje ruske narodne pesmi.

13.15 Od arje do arije.

14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — Leingren: Palček.

15.40 Iz svetovne književnosti — Valentín Katajev: Noči.

16.00 Popoldanski simfonični koncert.

17.30 »Rendez-vous popevk«.

18.00 Iz naših kolektivov.

18.30 Pojeta ženski in moški zbor — France Prešeren: p. v. Pešta Liparja.

18.50 Družinski pogovori.

20.15 Oddaja o morju in pomorskih skakih.

SOBOTA, 9. NOVEMBRA

6.40 Naš jedilnik.

8.05 Lepi melodiji — znani načni pevi.

KINO

9.00 Radijska šola za nižjo stopnjo Leningren: Palček.

9.45 Veseli citri (igrata ansambel Alfred Bauer).

10.10 Dopoldanski koncert.

11.00 Pionirska tednik.

12.30 Kmečka univerza — Doc. Dr. France Adamič: Vloga kmetijske zadruge pri obnovi sadovnjakov.

13.15 Non stop! (vrsta zabavnih melodij za sobotno popoldne).

14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.

15.40 S knjižnega trga.

16.00 Glasbene uganke.

18.00 Okno v svet — Gospodarstvo pred atomi.

18.15 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije.

18.45 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori.

20.00 Veseli večer.

NEDELJA, 10. NOVEMBRA

7.35 Valčki Johanna Straussa.

8.00 Sportna reportaža.

8.45 Mladinska radijska igra — Franjo Kumer: Telebani (prva izvedba).

9.25 Kar radi poslušate (pisana vrsta priljubljenih skladb).

10.00 Še pomnite tovarši... — Ivanka Mežnar: Bila sem na smrt obsojena.

12.00 Pogovor s poslušalcem.

13.30 Za našo vas.

16.00 Zvone Kržišnik: Vojvodinske slike (reportaža).

16.30 Glasbeni mozaik.

17.30 Radijska igra — Hans Ditlev: Kapitan balona.

18.30 Slovenska pesem od romantične do danes — III. Skladbe Avgusta Lobana in Josipa Kocijančiča.

20.00 »Ostanimo kar domaš«.

22.15 Prisluhnite in zaplesite!

PONEDELJEK, 11. NOVEMBRA

8.45 Naš jedilnik.

9.05 Jutranji divertimento.

9.00

Beseda o
drami

„KOTORSKI MORNARJI“

Dramska sekcija DPD Svoboda - center v Kranju, je v proslavo 40. obletnice Oktobrske revolucije pripravila dramo Kotorski mornarji, ki jo je napisal znani avstrijski revolucionarni dramatik Friedrich Wolf, poslovenil pa Jaro Dolar. Brez dvoma je bil izbor dela Kotorski mornarji, za to pomembno proslavo po-

stov, čeprav so nekateri službovali že več let. Nezadovoljstvo je povzročala tudi slaba hrana, saj so moštvo trisili v menaže vsak dan le posušeno repo, nezabeljen krompir, poparen kruh, koprije in podobno. V mornarici je bila vpeljana tudi najstrožja disciplina, saj je že na najmanjši prestopku sledila strga kazen. Rezumirji-

Prizor iz 1. dejanja

srečeno izbran, saj idejno in časovno vpadla v dobo, ki smo jo doživljali pred štiridesetimi leti.

Drama je zvesta zgodovinskim dejstvom. V Boki Kotorski, tej naravni trdnjavi avstro - ogrske mornarice, je bilo ob koncu leta 1917 zbranih okoli 40 ladij, ki jih je poveljeval vice-admiral Hanse. Posadke na ladjah pa so sestavljali »zvesti« mornarji raznih narodnosti, kakor: Slovenci, Hrvati, Čehi, Poljaki, Madžari in Nemci. Toj pisan družba nagnana iz vseh pokrajini Avstro - Ogrske monarhije. Nad to lačno rajo je bdelo nad 200 oficirjev, stebrov elitne vojske, ki so z vso strogoščjo vladali nad nezadovoljnimi mornarji.

Upor v Boki Kotorski je bil poleg upora slovenskih fantov v Judenburgu, eden prvih odmevov Oktobrske revolucije, ki je močno odjeknila v svetu, posebno pa vplivala na zasujnjene narode črnozolte monarhije. V letu 1917 je pričelo vreti na vseh koncih v krajinah in to po tovarnah, po mestih, v zaledju in na fronti. Na Dunaju, v Grazu, Dunajskem Novem mestu, Budimpešti, Brnu in drugod so stavki delavci, ki so predvsem terjali takojšnje nadaljevanje mirovnih pogajanj v Brest - Litovsku, reorganizacijo celotne preskrbe, popolno demokratizacijo in prekinitev brezpravnosti delavcev z demilitarizacijo podjetij. Tem štrajkujočim delavcem so se k kmalu pridružili tudi mornarji in vojaki na fronti in v zaledju.

Da je pričelo do upora v Boki, je bilo več vzrokov, med drugimi tile:

močna nasprotja med moštvom in oficirji, ki so bili povečini sinovi plemiških, veleposestniških in bogatških družin. Mornarji niso dobivali dopu-

vo je, da so bili mornarji do grla naveličani vsega in so komaj čakali vzpodbude, da se upro, ali — da nekega dne pobegnejo v gozdove k zelenemu kadru.

Upor je izbruhnil na dano znamenje 1. februarja na poveljniški ladji Sanct Georg. Revolucionarni odbor, ki je pod vplivom socialistične revolucije deloval in širil nove ideje podtalno že nekaj mesecov, je s pomočjo ostalih zavednih mornarjev razorabil in pozaprili vse častnike ter na jamboru ladje izobesil simbol upornikov — rdeče zastavo. Upor se je naglo razširil na

vse ladje in zajel skoraj vseh 6000 mornarjev, ki so odpovedali pokorščino avstro-ogrski komandi. Upornikom so se še istega dne pridružili tudi delavci v arzenalih v Tivtu in Djenoviču, ki so prekinili z delom, in na obali manifestirali z mornarji za mir in svobodo. Voditelj upora so bili: vodnik Raš ter mornarji Mate Brničevič, Ante Grabar, Jerko Šišgorič ter praporščaka Sesan in Stonawski, ki so v imenu upornikov sestavili resolucijo in poslali na vojno komando. V resoluciji so predvsem poudarili, da se strinjajo z zahtevami delavcev, podčrtali pa so še zahtevo po uvedbi osemurnega delavnika, izpustitev vseh političnih jetnikov, demilitarizacijo podjetij in enako hrano za častnike in moštvo.

Novica o uporu mornarjev v Boki Kotorski se je kaj kmalu raznesla po vsej Monarhiji in tudi po ostali Evropi, saj je še istega dne ponocen čestital upornikom Vladimir Iljič — Lenin. Toda že drugi dan po izbruhu so morali mornarji kapitulirati. Mornarji se je polastila malodušnost, ker so postali voditelji zbrani v centralnem komiteju neodločni in popustljivi proti vojnemu poveljstvu, ki je zahtevalo, naj se vzpostavi stari red na ladjah. To malodušje pa je še naraslo, ko so se pojavile pred Boko Kotorsko vojne ladje iz Pule, ki so pripravile pod vojno zastavo k. u. k. mornarice, in se oglašili še topovi iz baterij, ki so bile nameščene na Zeleniki. Voditelj upora so imeli premalo izkušenj in notranje sile, da bi povedli puntarje k zmagi in uresničili zahteve, ki so bile nanizane v resoluciji.

In 11. februarja je bil pritisnjen pečat na bokeljski punt. Po paragrafu 157 avstrijskega Vojnega naglega sodišča so bili obsojeni na smrt in ustreljeni v kraju Škaljari pri Boki Kotorski, naslednji uporniki: vodnik Franjo Raš in mornarji Anton Grabar, Jerko Šišgorič in Mate Brničevič.

Upor je propadel. Propadla pa je kmalu tudi črnozolta monarhija in z njo oblast, ki je dolga stoletja dušila tlačene narode in pravice delavskega razreda.

A. K.

Nove knjige ob jubileju oktobrske revolucije

Kot prispevki k proslavam 40-letnice Oktobrske revolucije so pripravile slovenske založbe vrsto lepih knjig, na katere želimo opozoriti vse bralce.

Solski mladini sta namenjeni knjižnici »Naš Iljič« in »Deček iz narodske stražnice«. Prva je drobna knjiga spominov na mladost V. I. Lenina in njegovo delo za socialistično domovino, druga pa obsegajo opis dogodkov iz časa revolucije, ki jih je doživeljil sovjetski pisatelj Bošincev kot otrok v Leningradu. Omeniti pa moramo še tretjo knjigo za mladino, v kateri nam J. Cazi opisuje, kako je mladina doživljala porevolucijsko dobo v staro Jugoslavijo. Knjigi je naslov »Z obrazom proti viharju.«

Naslednje knjige so namenjene zrelim bralecem. Med temi so tri pesniške zbirke najpomembnejših medrevolucijskih ruskih pesnikov: A. Bloka pesnitev »Dvanajst«, V. Majakovskega

»Pesmi« in istoimenska zbirka pesmi S. Jesenina (170 str.). Stiri nadaljnje knjige obsegajo povesti in romane. V ponatisu bo bralcem zopet dosegljiv priznani roman iz življenja inteligence v prvih letih SZ, to je Alekseja Tolstoja »Trnova pot«; izšel bo v eni knjigi (l. 1946 je izšel v 3. knjigah nad 900 str.). I. Babela »Rdeča konjenica« je knjiga drobnih črtic iz življenja slavne konjenice generala Budennija. Pozornost bo vzbudil roman V. D. Dudinceva »Clovek, ki živi samo od kruha« (500 str.), ki posega v sodobno življenje v SZ (izšel lansko leto). Pod naslovom »Viharni piš« pa je zbranih v eni knjigi 30 novel in odlomkov iz del 18 vodilnih sovjetskih pisateljev.

Knjige »Iz Leninove dediščine« in »Spomini na Lenina« (450 str.) dopolnjujeta bralec podoba Lenina osebnosti in njegovega dela.

Večina navedenih knjig je ilustrirana.

B. G.

zume glavnega junaka in vse njegovo ravnanje. To je po navadi »slaba«, družbeno neugledna ženska, plesalka v baru ali prostitutka, ki pa je v resnici dobra, le da je njenega dobrota skrita pod zunanjim podobo moralne nečistosti.

Neizkušena ženska nastopa praviloma samo na: navadno novinka, mestno dekle, ki je pravkar prispel iz velikih mest na ameriškem Vzhodu, v mnogih primerih učiteljica. Je poštena in nepokvarjena, pa tudi popolnoma neizkušena v vseh življenjskih zadavah. Čeprav junaku stalno povzroča težave s svojo neizkušenostjo in naivnostjo, ji on tege ne zameri — kajti že od vsega začetka jo prav rad vidí. Ona praviloma v začetku ne mara zanj, pozneje pa se vname v pravi in čisti ljubezni, ki je tako močna, da ji moralno oprostiti tudi njeni neizkušenosti, s katero (čeprav je simpatična) spravila svojega junaka v številne nepredvidene težave.

Prva, izkušena in »slaba« ženska, junaka razume, ker pozna življenje in ker je pač izkušena. Seveda je tudi zaljubljena vanjo, običajno pa je imela kakšno razmerje z njim že prej, preden se filmska zgodba začne. Da ne bi motila srečnega konca, mora ta ženska umriti; po navadi umre tako, da s svojo smrjo reši junaku življenje. Obenem pa s tem reši meščansko družbo svoje neljube prisotnosti. Mimogrede: prav v ženskih likih western filma, zgrajenih na odnosu meščanske morale do žene, se najjasneje pokaže meščanska moralika western filma in globoka reakcionalnost te morale. Zato negativnost western filma ni v njegovi iluzorni podobi življenja (kajti iluzija je lahko tudi pozitivna), ampak v tem, da je njegova močna meščanska.

Prihodnjih si bomo ogledali še praktičen primer western filma.

(Nadaljevanje prihodnjih)

filmi, ki jih gledamo

JULIETTA

je francoska filmska komedija v črno-beli tehnični z zelo ceneno in neduhovito vsebino. Zgodba, ki je prenatrpana z nemogočo kramarsko navlako, ki jo nudijo filmski producenti publiki za drage denarje, nas močno spominja na mnoge avstro-nemške filme. Kljub nekaterim zveznim imenom igralcev — Jean Marais, Dany Robin, Jeanne Moreau — je ostal film tako globoko pod povprejem, da sploh ne zasluži pozornosti. Pri gledalcih film ne more vzbudit drugega kot ogorčenje.

INDIJANSKI BOREC

je ameriški kinemaskopski barvni film, ki se je predvsem z oddišno igro glavnih igralcev Kirk Douglassa in Else Martinelli uvrstil med boljše westernne. Morde bi očitali Else Martinelli, da se njeno italijansko poreklo ne ujema docela z likom indijske deklice. Sicer pa film vseskozi poslužuje preizkušenih receptov in bi ne bil niti slab, če zgodbi ne bi dodali stereotipnega ljubezenskega zapleta, ki daje prijedvično prečutje.

aa

M. I. Gljasar

Lenin in Gorki

Ko sem delal v Leninovem sekretariatu, sem večkrat opazoval srečanja Vladimira Iljiča z Maksimom Gorkim.

Ob njegovih obiskih smo bili vsi veseli. Lenina pa je razen veselja navdajalo še neko posebno razburjenje, ki ga je prenašal še na nas. Vladimir Iljič je imel rad Gorkega kot dobrega tovariša in človeka, njegovo literarno delo in njegov talent, ki je služil proletarski revoluciji, pa je zelo ceni.

Navadno je Gorki obiskoval Lenina na njegovem stanovanju. Obiskal pa ga je večkrat tudi v delovnem kabinetu. Na večer pred njegovim prihodom iz Petrograda, je Vladimir Iljič poklical svojega sekretarja in mu topilo, vendar razburjeno govoril:

»Jutri zjutraj pride Gorki! Na kolodvor pošljite ponj moj avto in prekrbite, da bo stanovanje toplo in pripravljen.«

Lenin je vedel, da Gorki ne skrbti dovolj zase, zato se je še bolj trudil za njegovo udobje, kar pa je bilo v tistih revolucionarnih letih precej težko.

Zjutraj, na dan prijateljevega prihoda, je Lenin prišel v svoj kabinet prej kakor običajno. Poklical je sekretarja in se pozanimal, da je vse v redu.

»Niste morda pozabili naročiti straži pred Kremljem, naj Gorkega ne zadržujejo?«

Cez pol ure je zopet po telefonu opozarjal, naj nikar ne pozabijo na avto.

Skoda, da nismo natanko zapisovali Leninovih srečanj z Gorkim. Samo tako bi ohranili točne podatke o njih. Kljub temu pa so nam ta srečanja nepozabna. Spominjam se samo enega obiska — v letu 1919 — ko Lenin Gorkega ni pričakoval, ker je prav tedaj govoril na nekem mitingu. Običajno pa Gorkemu ni bilo treba čakati, Vladimir Iljič mu je vedno sam prisrel nasproti, ga objel, mu po svoji starci navadi pogledal v oči in ga povpraševal po zdravju. Medtem pa ga je vodil v svoj kabinet.

Aleksej Maksimovič nam je prinesel s seboj vedno velikansko množico raznih svojih del. Lenin je vedno tako uredil, da so bile te stvari temeljito pregledane in proučene.

Včasih je Gorki prišel, ko je imel Lenin posebno važno delo, ali kak sprejem. Takrat nas je Vladimir Iljič že vnaprej poučil:

»Kadar pride Aleksej Maksimovič, ga takoj spustite k meni, četudi bom zaposlen.«

V njegovi prisotnosti je Lenin delo nadaljeval, vendar ga je kolikor je mogel hitro skončal.

Tudi Gorki je imel rad Vladimira Iljiča. Včasih sem, po njegovem srečanju, na Lenino željo govoril z Maksimom Gorkim o njegovih prosnjah in priporočilih. Tedaj sem opazil, da tudi Gorki ni mogel skrivati vznemirjenja zaradi srečanja z Lenonom. O svojih vtisih je govoril tako, kot da bi jih vnovič doživel.

Publicirani Leninovi zapiski in telegrami v »Leninovih zbranih spisih« prikazujejo njegov odnos do Gorkega in njegovo tovariško skrb zanj. Lenin je pozival Gorkega k sebi na oddih in mu zaradiboležni predlagal vožnjo po Volgi. Izlete mu je večkrat tudi sam, osebno organiziral.

1921. leta, ko je Gorki resnejše zbolel, ga je Lenin po dolgem prigovaranju končno le prepričal, da je odšel v inozemstvo na zdravljenje. Aleksej Maksimovič je hotel prej dokončati svoje delo, vendar mu je Lenin prekrbel vse potrebno za pot in tako je tudi odpotoval.

Vladimir Iljič je cenič Gorkega kot velikana umetniške besede in graditelja ruskega literarnega jezika. Da se Lenin ni motil, je potrdil Gorki sam s svojim skrbnimi delom pri sestavljanju modernega slovarja ruskega jezika. Lenin se je za to delo močno zanimal in ga tudi podpiral.

N. K. Krupskaja je pričevala, da je Lenin še malo pred smrtjo prosil, naj mu bero »Moje univerze«, razpravljal je o delu Maksima Gorkega in da so ga časopisne vesti o Gorkijevi bolezni zelo vznemirjale.

Medtem časom je bil namreč Gorki v Italiji.

NOB v risbi akademiskega slikarja Doreta Klemenčiča

Sinoč je bila v počastitev 40. obletnice Oktobrske revolucije v Mestnem muzeju v Kranju otvoritev razstave risb akademiskega slikarja Doreta Klemenčiča-Maja pod naslovom »PO SLEDOVIH NOB«. — Razstavljeni dela — 40 risb — so izbor iz obsežno zasnovane zbirke tovrstnega gradiva, ki ga avtor pripravlja za Zvezni odbor ZB. Dela zajemajo zgodovinske kraje in objekte, ki so odigrali v narodnoosvobodilnem gibanju pomembno vlogo. Razstavljeni risbi so odraži realnega sveta z rahlim prizvokom liričnosti, hkrati pa govore, da je njih avtor mojster v tej tehniki likovnega upodabljanja.

Ustvarjanje Doreta Klemenčiča, umetnika-partizana, se zlasti omejuje v upodabljanje realistične pokrajine, figurativnih skupin, risb in ilustracij. — Razstava bo odprta do 20. novembra.

S.

Razstava marksistične literature v Kranju

Tudi Studijska knjižnica v Kranju se je z okusno in smotreno urejeno razstavo marksistične literature primerno oddolžila spominu 40. obletnice Oktobrske revolucije. Razstavljeni gradivo v dveh vitrinah obsega marksistično literaturo, ki je izšla že pred vojno v slovenskem jeziku, in pa številne publikacije povojnega marksističnega tiska. Razstava dopoljuje tudi barvne in črno-beli reprodukcije slik iz dne revolucije.

S.

Miloš Mikeln:

Pomenki o filmu

Film o junakih Zlatega zapada je postal

Higienski kotiček v „Iskri“ je dobro urejen

O skrbi družbe za zaposleno ženo doma in na delovnem mestu ter o uspehih na tem področju smo že večkrat pisali, nismo pa še nikdar omenili higienskih kotičkov, ki jih imajo v vseh večjih gorenjskih podjetjih. Marsikje jih bodo moral tudi še ustanoviti. Namen teh kotičkov je, da se žene v času, ko se slabo počutijo, lahko za pol ure ali uro vležejo, da po kratkem počitku laže opravljajo svoje delo. V higienskem kotičku imajo žene vedno na razpolago toplo vodo za umivanje, kar je za vzdrževanje osebne higiene še posebno važno.

V tovarni »Tiskanina« v Kranju in v nekaterih drugih podjetjih imajo tak kotiček v vsakem obratu, drugod pa po enega v podjetju. Posebno dobro je urejen higienski kotiček v kranjski tovarni »Iskra«. Za red skrbita dopoldne in popoldne izmenoma dve tovariški, ki de-

lata pod nadzorstvom medicinske sestre Zinke Strausove iz obratne ambulante. Obiskovalkam postrežeta z brisačami in higienskimi predmeti, pa tudi z zdravil iz omarice za prvo pomoci, če je potrebno. Kotiček je dobro obiskan, saj ga pozna večina žena. Veseli so, da so zaposlene v podjetju, ki posveča tolkino skrb njihovi osebni higieni in zdravju nasprotnih. Od aprila leta dela v »Iskri« dva-krat tedensko tudi ginekološka ambulanta. Zdravnik specialist tam sistematično pregleduje vse žene, ki so zaposlene v podjetju. Do sedaj je bilo prvih pregledov 453. Iz preventivnih razlogov so ti pregledi še posebno važni, saj odkrije zdravnik marsikatero obolenje, pri katerem takojšnje zdravljenje prepreči težje posledice.

MODA

Tri pričeske za deklice: Morda bo katera tudi za vašo hčerkko

Delavka, ki ji je za strojem postal slabo, počiva na divanu

Spočite in vedre tudi po napornem delu

Gospodinjsko delo in delo v službi žene običajno utruditi, utrujenost pa se pokaze tudi na njihovih obrazih. Kdaj pa kdaj bi marsikatera klub utrujenosti rada zbrisala njene sledove. Tedaj si lahko pomagate s tem le nasvetom:

Obraz polagamo izmenično v posodo s toplo vodo in v posodo z mrzlo vodo. To delamo dve ali tri minuti. Zadnja kopel naj bo vedno mrzla. Enako izmenično kopel napravimo tudi za noge, le da tej vodi dodamo pest morske soli. Nato ležemo za 10 minut vodoravno, zapremo oči in pozabimo na vse skrbi, ki nas tarejo. Noge naj pri tem počivajo višje. Po desetih minutah vstanemo, si okrtačimo lase, uredimo pričesko ter načrerno obraz in vrat z dobro kremo. Za vse to bomo izgubile le 15 minut časa, naš videz pa bo izražal spopitost in vedrost.

RECEPTI

JEDILNIK

Praška krompirjeva juha
Goveja pečenka s smetano omako
Marmeladni roglički

Juha: Skupaj 30 dkg olupljenega krompirja, kuhanega pretlači in zmešaj s prežganjem iz masti in moke, zaliž v vodo in osoli. Juho začini z muškatovim oreščkom in izboljšaj s seseckljano kuhanino in opečenimi kruhovimi kockami.

Goveja pečenka: kos dobro prelezane govedine pretaknemo s škoški slanino, potresememo s soljo, poprom, nastrgamo jušno zelenjavno, polijemo z vrelo mastjo in pečemo med večkratnim prelivanjem pečenke s pečenkinim sokom. Nato meso odstranimo, sok potresememo z moko in malo oprazimo, zaliž in dobro prekuhanjo omako zmešamo z žlico smetane, ter jo polijemo po zrezani pečenki. Jed postavimo z rezanci, nizem ali cmoki na mizo.

Roglički: 30 dkg moke, 5 dkg masla, 1 jajce, 10 dkg sladkorja, osminko litra vode in 2 dkg kvasa, zdrobimo z ostalimi količinami, pognetemo testo, ki počiva pol ure. Nato ga razvaljamo, zrežemo na deset cm velike kvadratne, napolnimo z marmelado in oblikujemo rogličke, ki jih 20 minut pečemo v pečici.

PRAKTIČNI NASVETI

Prava kava (turška) je najboljša, če jo popijemo takoj, ko je kuhanja. Če stoji samo nekaj minut, se začne izločati čreslova kislina in druge sestavine. Prva daje kavi trpeč okus, druge dražijo želodčno sluznico. Kava zgubi prijeten okus in aromo. Ako hočemo kuhanjo kavo ohraniti dalj časa, jo odcedimo in prelijemo v posodo, ki se dobro zapira.

Vse žitne mešanice in cikorijske za kavo pristavimo v mrzlo vodo, ker se tako izloči več koristnih sestavin, ki jih vsebujejo mešanice. Tudi to kavo kuhamo in hranimo pokrito, da se ne izdiši.

Kadarkoli uporabljamo med kuhanjem ali pri servirjanju žepni robec, si vsakokrat temeljito umimo roke z milom. Isto velja po vsakokratni uporabi straniča.

Voden krompir kuhamo z zelo malo vode, katero odlijemo, ko je kuhan, in ga pustimo v isti posodi na robu štedilnika še nekaj časa, da izhlapi odvečna vlaga. — Tako osušen krompir je lepo moknat.

Razen polvinilnih tekačev uporabljamo za zaščito kuhiških tal in hlač tudi tekače iz gume. Le-ta je sicer trajnejša, vendar skoraj še enkrat dražja, razen tega dolgo ohrani značilni neprijetni von in jo je težje dobiti na trgu.

Če se na klobuku pozna dežne kapljice, ga nahajmo odigrnjemo z mehko žično ščetko, pa bodo kapljice izginile.

NOVO SODOBNO GOSPODINJSTVO

Te dni je izšla nova, dvojna številka revije »Sodobno gospodinjstvo«. Po svoji vsebinai je izredno pestra. Uvodoma prinaša poročilo o uspehih, ki jih je dosegala vaška skupnost v Bravščah. Sledi članek o delu otroškega vrta v Kranju.

V svoji stalni rubriki »Stanovanje in opremna prinaša revija zanimive skice kombinirane otroške posteljice in skice o predelitvi sobe, kjer bivata dva otroka.

Zelo zanimivi so prispevki o oblačenju, zlasti članek o individualnosti oblačenja in članek o pranju tekstilnih izdelkov iz umetnih vlaken. V tem delu revije ne manjka tudi skic za praktične oblike dečkov in deklic. V reviji najdete tudi nasvete za lepotno nego.

Mnogim gospodinjam bo dobrodošel prispevki ing. Viktorja Repanška o nabavki in shranjevanju krompirja za zimsko zalogu.

Razen tega prinaša revija tudi odgovore na vprašanja bračev.

1+3=4 dobro / zadostno (4)
odlično (5)

ZALA LISICA

Lenin je bil prijatelj lova. Vendar je imel rekdokdaj priložnost loviti, ker ni bilo časa za to.

Lenin je prav zaradi tega pri strelijanju včasih zgrešil. A to mu ni kvnilo zadovoljstva.

Ko je bil Lenin po bolezni na odihku, so ga tovariši sklenili povabiti na lisičji lov. Bilo je pozimi, lep, mrzel dan.

Lov so priredili z zastavicami. Okrog govoda, kjer je bil zajčki briog, so raz-

V gozdu je bilo tako lepo in tiho.

Zdajci pa se je izza mlade jelke pokazala lisica. Ozrla se je, nato je stegnila vrat — najbrže je vohala zrak.

Dlaka na nji je bila dolga košata. Posebno lep je bil velikanski rep. Kadar je lisica gibala z njim, so se na soncu kresale po repu rdečkaste iskrice.

Vladimirja Iljiča lisica ni videla: stal je za smrek.

Lisica je hiporna poskočila naprej in obstala. Prisluhnila je, udarila z repom in s temnimi, okroglimi očmi

vznemirjeno pogledala v daljavo: začutila je bila človeško sled.

Tedajci je nedaleč od Lenina v lahjem vetru zavijrala zastavica. Liscica se je ustrašila in odskočila nazaj.

Proti Lenini pa je že tekel star lovec in jezno nekaj vplil.

Vladimir Iljič je stal in pobešal cev puške z klon.

»Zakaj niste streljali? Zraven Vas je stata, Vladimir Iljič!«

Lenin se je nasmehnil in odgovoril:

»Zasmilila se mi je. Od sile zala je bila!«

Čarobni kompas

»Jojo! je vzklikanila Jana vsa tresota se od mraza. »Kaj se je zgodilo?«

Teta Minka je zmagovalno pogledala Tomazka. Vendar ni imela časa, da bi odgovorila. Iz neke snežne koppe je prilezel Eskimo.

»Dobrodošla na Severnem tečaju, teta Minka!« je pozdravil Eskimo in se široko nasmejal. Potem je prišel k njiju in podrgnil svoj nos ob njihove. Potem je prisla še Eskimova žena, veselo pozdravila teto Minko in dejala: »Mrzlo pa je danes, kaj! Ali naj vam prinesem kožuh?«

»Mislim, da ne bo potrebno,« je odvrnila teta Minka. »Mudi se nam dajte. Pa drugič,« in zavrtela je škatlico in rekla: »Jug!«

Tomažek in Jana sta mislila, da so zašli v velikanski vrtinec. Vse se je zavrtelo. Potem pa sta začutila, da postaja topleje in topleje. Znašli so se med palmami in sonce je sijalo in grelo na vso moč. Pod neko palmo sta sedela mož in žena zelo temne počeli. Okoli njiju pa se je igral majhen temen deček in se veselo smehljal pri nim.

»Ze dolgo smo te pričakovali, teta Minka,« je dejal mož in prijazno razširil roke. Povabil jih je na kokosovo mleko. Tomažek in Jana sta že hotela za njim, teta Minka pa ju je zadrla.

»Nimamo časa danes,« je rekla. »Morda kdaj drugič.«

»Ze zopet potuješ, teta Minka?« je vprašal črn mož.

»Da, okrog sveta,« je odvrnila teta Minka, zavrtela škatlico in rekla: »Vzhod!«

Zopet se je okoli njih vse zavrtelo. Palmova drevesa so zginila, namesto njih pa so stale slikovite majhne hišice. Zdalo se je, kot da so in papirja

in izpod streh so viseli barvasti lampički.

»Zdi se mi, da smo na Kitajskem,« je rekla teta Minka. Potem so se odprla vrata ene izmed hišic in nasproti jim je prišel majhen mož, v zlatorumen kimono in v modrih hlačah. Lase je imel spleteni v kito, oči je imel črne in poševne. Ko jih je zaledal, se je globoko priklonil, tako, da se je z glavo dotaknil tal. In Tomažek in Jana sta bila zelo presenečena, ko sta videla, da se tudi teta Minka priklanja in da se njen klobuk z umetnimi svetlicami dotika tal.

»Castita Minka iz hiše Belih,« je dejala. »Ali bi hotela prestopiti nevredni prag moje hiše in počastiti moje domače s tvojim presvetlim oblijem.« In še enkrat se je mož globoko priklonil z glavo do tal.

Tomažek in Jana še nikoli nista slišala, da bi kdo tako lepo in izbrano govoril. Se bolj pa sta zazijala od začudenja, ko je spregovorila teta Minka:

»Jagnje se ne loči bolj težko od svoje matere ovce in ptič ne zleti s težjim srcem iz rodnega gnezda, kot se mi lotimo od twoje vsega spoštovanja vredne gostoljubnosti. Neskončno minavajoči čas nas vodi naprej. Zato nam dovoli, da se mi, nevredni twojega vabilja, poslovimo.«

In zavrtela je škatlico ter zaklila: »Zapad!«

(Konec prihodnjih)

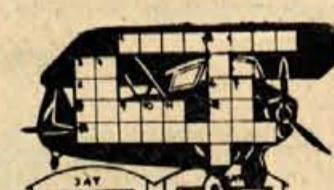
ZA BISTRE GLAVICE

KRIŽANKA

ZRAČNO VOZILO II.

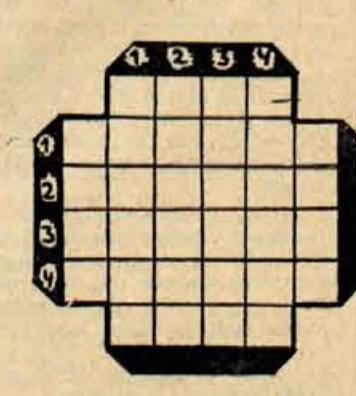
Vodoravno: 1. nepokrit, brez pokrivala; 3. pomožni glagol biti za množino; 6. kratice ljudske milice; 8. red; 12. dva samoglasnika; 13. pristajališče letal.

Navpično: 2. gumijasto obuvilo, ki ga obujemo preko čevljev;

3. vrh v Karavankah, del oprave; 4. domače živali, dajejo nam volno; 7. staro orožje; 9. latinski venzik; 10. predlog; 11. znak kemični za aluminiij, okrajšani veznik ali.

MAGIČNI LIK

Vodoravno in navpično:

1. krtova tvorba;
2. mesto na Hrvatskem blizu Senja;
3. prebivalci hrvatske pokrajine;
4. južni sedež.

GREL NAS JE OGRENJ OKTOBRA

Pripoveduje predsednik Okrajnega odbora ZB NOV tovarš Ivan Bertoncelj-Johan

»Težko se je spomniti podrobnosti za tako daleč nazaj,« je dejal predsednik Okrajnega odbora Zvezde borcev NOV za kranjski okraj, tov. Ivan Bertoncelj-Johan, ko ga je naš sodelavec povprašal po njegovih spominih o tem, kako so v letih pred drugo svetovno vojno in v času NOB proslavljali obletnico Oktobrske revolucije na Gorenjskem in kako je veliki zgodovinski dogodek odmeval v naših krajih.

»Podrobnosti so utonile že v pozabo,« je nadaljeval tov. Johan. »Zivi pa so v mojem spominu vsi večji in pomembnejši dogodki iz tistih časov težkega revolucionarnega dela.

Veliki pomen im zgodovinsko vlogo Oktobrske revolucije za revolucionarno gibanje v svetu mi je prvi približal in razložil kasnejši narodni heroj Stane Zagari, ki je takrat učiteljeval na Dobravi pri Kropi. Bilo je to leta 1928, ko sem začel obiskovati ikmetiško nadaljevalno šolo na Dobravi. To šolo je osnoval Stane Zagari, ki je znal uporabiti sleherno možnost, da je razširjal revolucionarno misel. V tistih letih je bilo vsakršno revolucionarno delo sila težavno, saj so bile s kraljevim ukazom 1929. leta razpuščene tudi vse politične stranke. Policisti in žandarji so pazili na vsak korak komunistov in njihovih simpatizerjev, otežkočeno je bilo vsakršno sestajanje. Vendar je Stane Zagari znal poiskati sleherno možnost, da je nadaljeval revolucionarno delo. Leta 1929 je bilo na Dobravi razpuščeno tudi prosvetno društvo, v katerem smo delovali Zagarijevi sodelavci, zato pa smo leta 1932 ustanovili društvo kmečkih fantov in deklet. V okviru tega društva smo proslavljali tudi obletnice Oktobrske revolucije, na katerih je Stane Zagari govoril o pomenu Oktobra ter vsakokrat razlagal tudi svetovni položaj, revolucionarno gibanje v njem in notranje družbeno politične razmere.

Ideje Oktobrske revolucije smo uremčevali — v okviru takratnih pogojev — tudi v društvenih »Svoboda«. Bil sem član jeseniške »Svobode«, ker sem bil na Jesenicah zaposlen, ob sobotah pa sem se vozil domov na Dobravo. Sestanke v jeseniški »Svobodi« smo imeli pod odrom, kjer smo študirali napredno literaturo. Med organizatorji te ideološke vzgoje pod odrom je bil proletarski pisatelj Tone Cufar, predavatelji pa so bili tudi Janez Mlakar, Slavko Federle, Vencelj Perko in drugi.

Člani Partije smo ob takih zgodovinskih dneh, kot so bile obletnice Oktobrske revolucije in 1. maj, pisali parole po zdovih in ograjah. V takih akcijah smo bili po trije; dva sta, vsak na svojem koncu, stražila, eden pa je pisal. Včasih niti nismo mogli napisati cele parole, ker smo se morali umakniti, pa smo besede kar krajšali. Ob eni izmed proslav obletnice Oktobrske revolucije smo razobesili koščke rdečega blaga na telefonske žice in električno napeljavamo. Delavci pa so se drugo jutro smejali žandarjem, ki so se mučili, da bi te rdeče zastavice odstranili. To so bile zunanjne manifestacije naše priručnosti idejam velikega Oktobra,

medtem ko je bil glavni poudarek na idejno politični vagojni in širjenju revolucionarnega gibanja. Vse akcije, ki smo jih poprej pripravili na partizanskih sestankih, smo prilagodili obstoječim pogojem. Razkrinkavali smo fašizem, naklep Jugoslovanskih protijudovskih oblastnikov itd. Zlasti pa smo to delo okreplili in začeli razširjati po letu 1936, ko smo komunisti dobili smernice za prehod na delo med množicami, in še posebno po letu 1937, ko je bila ustanovljena Komunistična partija Slovenije.

V letih tik pred drugo svetovno vojno smo — v ilegalnih pogojih — pripravljali proslave Oktobrske revolucije tudi na Dobravi, na katero je prihajala zlasti mladina, ki ji je govoril Stane Zagari.

V času stare Jugoslavije je vsaka proslava 1. maja in Oktobrske revolucije pomenila za napredne politične delavce, ki so največkrat delali v ilegalni, novo šoli, novo preizkušnjivo v idejno političnemu delu in konkretnih akcijah.

Potem je prišla okupacija in doba narodnoosvobodilne borbe ter ljudske revolucije. Prvo proslavo obletnice Oktobrske revolucije v partizanih sem doživel v Cankarjevem bataljonu, ki je takrat, leta 1941 taboril na Mohorju. Bilo je v večernih urah

svečano, dasiravno smo se morali nekoliko pritajiti, da ne bi dekonspirirali taborišča. Spet je bila star revolucionar Stane Zagari, ki je imel polurni govor. Potem je zadonela Internacionala, ki so ji sledile še druge borbene pesmi ter recitacije.

Naslednje leto sem proslavljal obletnico Oktobrske revolucije v Dobrči. Naša skupina je štela kakih 15 ljudi. Bilo je to po budih naporih in borbah, ki jih je Kokriški odred pravkar prestal. Stefe Anton iz Tržiča in jaz sva govorila o Oktobrski revoluciji, pevškega programa pa tedaj ni bilo, marveč smo se le pogovarjali o pomenu Oktobra in o naši borbi.

Leta 1943 sem bil ob obletnici Oktobra v skupini terenskih delavcev blizu Tržiča. Imel sem govor. Zadnjo obletnico Oktobrske revolucije, ki smo jo praznovali v partizanah, pa sem doživil, prav tako v skupini terenskih delavcev, v Ziljski dolini na Koroškem. Vse te proslave so nas vedno znova moralno okreplile v težkih pogojih partizanske borbe, ko smo uresničevali ideje velikega Oktobra v naših specifičnih pogojih narodnoosvobodilne borbe in ljudske revolucije,« je končal svoje spomine tov. Ivan Bertoncelj-Johan.

Odlomek iz knjige Johna Reeda

DESET DNI, KI SO PRETRESLI SVET

Pozno zvečer sem prišel v Dvorjansko sobanje — v plemiški klub, kjer naj bi se sestali moskovski boljševiki in pretehtali poročilo Nogina, Rikova in drugih, ki so zapustili Sveto ljudskih komisarjev.

Sejni prostor je bil v gledališču, kjer so pod starim režimom častniki in elegante gosphe gledale amaterske predstave najnovejših francoskih komedij.

Najprej so napolnili prostor izobraženci — tisti, ki so živelj v središču mesta. Govoril je Nogin in večina poslušalcev se je z njim docela strinjala. Bilo je že pozno, ko so prišli delavci. Delavške četrti so bile namreč ob zunanjem robu mesta in cestna železnica ni vozila. Toda okrog polnoči so začeli štokljati po stopnicah v gručah po deset ali po dvajset — veliki, robati možje v grobih oblekah, ki so kršili naravnost iz bojne črte, kjer so se bili ves teden kot hudiči in gledali, kako so njihovi tovariši padali povsod naokoli.

Konec se je zborovanje formalno začelo, že so se na Nogina uslužili živilj in jezni vzklikli. Zaman je skušal dokazovati, razlagati; niso ga hoteli poslušati. Zapustil je Svet ljudskih komisarjev; pogbenil je s svojega mesta, medtem ko je dvigala bitka. Kar se tiče buržuaznega tiska, ga v Moskvi ni bilo več; celo Mestna duma je bila razpuščena. Vstal je Buhanin, divji, logičen, govorč z glasom, ki je udarjal kakor kladivo... Poslušali so ga s

sijočimi očmi. Resolucija, da je treba podprtati delo Sveta ljudskih komisarjev, je bila sprejeta z velikansko večino. Tako je govorila Moskva...

Pozno ponori smo po praznih cestah in skozi Iberska vrata prišli do Rdečega trga pred Kremljem. Zagledali smo cerkev Vasilija Blaženja; njene blesteče, zavite lin okrašene kupole so fantastično in nejasno odsevale v temi. O kakšni poškodi ni bilo sledu... Na eni strani trga so se dvigali temni stolpi in zidovi Kremlja. Od visokih zidov se je rdečkasto odbijal sij nevidnih ognjev; preko neizmernega prostora so prihajali do nas človeški glasovi in udarci krampon in lopat. Zavili smo tukaj.

Spodaj pri zidu so bile nakopičene cele gore blata in kamena. Zlezli smo nanje in gledali v dve veliki jami, deset ali petnajst jardov globoki in petdeset jardov dolgi, v katerih je več sto vojakov in delavcev kopalo ob svetu velikih ognjev. Mlad študent nas je nagovoril po nemško. »Grob za padle brate,« je razložil. »Jutri bomo tukaj pokopali pet sto proletarcev, ki so umrli za revolucijo.«

Vzel nas je s seboj v jamo. Bliskovito so švigelj krampi in lopate in kipi prstih so rasli. Nihče ni rekel besede. Nočni svod je bil posejan z zvezdami in visoko obzidje starega carskega Kremlja se je dvigalo proti nebu.

»Tukaj na tem svetem prostoru,« je dejal študent, »na svetjejšem v vsej Rusiji, bomo pokopali naše najsvetejše. Tukaj, kjer so grobovi carjev, bo spal naš car — ljudstvo...« Njegova roka je bila obvezana — zaradi krogla, ki ga je ranila med bojem. Pogledal je na obvezko. »Vi tuji gledate na nas Ruse zviška, ker smo tako dolgo prenašali srednjeveško monarhijo,« je dejal. »Mi pa smo vedeli, da car ni edini tiran na svetu; kapitalizem je hujši in v vseh deželah sveta caruje kapitalizem... Ruska revolucionarna taktika je najboljša...«

Ko smo odhajali, so delavci v jami, izčrpani in kljub mrazu premočeni od potu, začeli utrujeno ležeti iz nje. Čez Rdeči trg pa je prihitala temna gruča ljudi: zgnetli so se v jamo, pograbili za orodje in pričeli kopati, kopati brez besedice...

Tako so vso dolgo noč prostovoljci iz ljudstva zamenjavali drug drugega, ne da bi se ustavili v svoji naglici; in ko je mrzla zora obsvetila veliki prazni trg, pobelen od snega, je bil zevajoči, rjavibratovski grob izkopan.

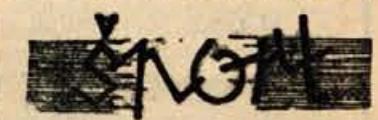
Vstali smo pred sončnim vzhodom in pohiteli po temnih ulicah na trg Skobeleva. V vsem velikem

Na starem obzidju za cerkvijo na Cankarjevi cesti v Kranju je bila nekoč železna ograja zaradi varnosti. Zob časa je ograjo uničil, nekaj pa so verjetno k temu pripomogli otroci, da so se tod okoli laže igrali. Naš fotoreporter je ujel skupino otrok, triletno Marinko, malo starejšega Sašo, Uroša in Toneta pri kaj nevarni igri na tem obzidju. Do nesreče ni več daleč, le majhen spodrljaj in že

bi lahko nekdo od njih padel v desetmetrski prepad. Otroci, ki se vsakodnevno lovijo tod okoli, se ne zavedajo nevarnosti, zato pa bi bila dolžnost odgovornega za tankajšnji prostor, da ograjo čimprej obnovi, dokler ni prepozno.

PARTIZAN KROPA V SLOVENSKI LIGI

V nedeljo je bil v Kropi kvaličiški dvoboj odbojkarskih ekip Partizana iz Kropne in Hoč za vstop v I. slovensko ligo. — Kroparji so premagali zmagovalca mariborske cone s 3:2. Rezultat je tesen, vendar je zmaga kroparskih odbojkarov zaslužena.

M.

TAKO NE BI SMELO BITI

SD »Branko Ivanuš« iz Ljubljane je organizirala pred kratkim prijateljsko strelsko tekmovanje z zračno puško za prehodni pokal znanega pokojnega strelnca — Branka Ivanuša. Za to tekmovanje se je prijavilo večje število strelncev iz vse Slovenije. Vse strelske družine so po žrebnu določili za medsebojno srečanje v četrt finalnem tekmovanju, ki so tekmovale pretežno vse na svojih streliščih. Poročila, ki so jih do 25. oktobra družine poslale organizatorju o izidu tekmovanja, so zelo dvomljiva, ker so nekatere poslane take rezultate, ki jim skoraj ni verjeti in se tako uvrstite v polfinalno tekmovanje. V nedeljo dopoldan sta se v nadaljnjem tekmovanju srečali tudi ekipi Kamnik in »Iskre« iz Kranja. Da bi zmanjšale izdatke so se dogovorili tako, da bodo po štirje od vsake družine tekmovali na svojem strelišču, najboljšega strelnca ekipe pa so poslale v Kamnik oziroma Kranj. Kamniški tekmovalec, ki sta ga spremajala dva tovariša, je s seboj prinesel skoraj nemogoče rezultate — 176, 176, 174 in 172 krogov v stoječem položaju od 200 možnih, ki so jih njegovi tovariši dosegli doma. Ko pa je 1. sam, kot njoov najboljši strelec med kranjskimi tovariši v domu JLA v zelo dobro pripravljenem prostoru tekmoval, pa je dosegel le 124 krogov. Ker kranjska komisija tem rezultatom ni mogla verjeti, je skenila, da se bosta v ponedeljek v Kamniku srečali celotni ekipi. Ob tem srečanju v Kamniku oziroma Duplaci pa je najboljši dosegel le 163, nato 160, 158, 156 in 144 krogov, kar jasno priča, da so bili zgoraj navedeni podatki oziroma rezultati netočni. Ob tem srečanju so sicer zmagali Kamniščani s 777 krogovi nad kranjskimi strelni, ki so zaradi okvar puške dosegli le 691 krogov. Takšno nešportno ravnanje nekaterek družin kvare ugled celotne organizacije tega tekmovanja in škoduje ugledu v pravilnem razvoju strelske organizacije.

— an

gorenjske bdice

△ Ondan sva jo z Revšetovim Lipetom za spremembo mahnila v Selško dolino. Pravzaprav sva bila namenjena v Zeleznike, pa nju je na tisti imenitni cesti tako prerukalo, da sva zlezla z avtobusa že v Selcah. Nikar ne mislite, da sva v tej prijazni vasi glave vkup tiščala. O, ne — vsak jo je na svoje mahnil. Zmenila sva se pa, da se dobiva ob 12. uri v tamkajšnji štariji. Mejdun, je bil Lipe jezen, ko sem za debelo uro zamudil randi. — Ja Matiček, saj nisem mogel prej, ko sem pa v Podporoznu (pri Zgagu) drva in les premetaval. Tam je namreč spomenik petim padlim borcem in prav tam ima KZ Sorica skladišče lesa. Seveda so tisti les tako fletno vskladiščili, da spomenika sploh ni bilo videti. Jaz pa — ne bodi len — sem zavihal rokave in okrog tistega spomenika malo počedil. Ampak to povem tistim, ki imajo na skrbi skladišče lesa, da bodo lahko drugi, če bodo spomenik spet zabasali z lesom, kar sam počedil tisto leseno navlako.

△ Tokrat se je tudi Lipe poslošno usekal. V Selcah oziroma v Zeleznike je bil namenjen predvsem zato, da najde človeka, ki bi nekaj počedil kranjske ulice. Ja madonca, kako bodo revezli skrbeli za čisto drugod, ko pa še svojega ne morejo počedit. Kar Sevnico poglejte, pa boste koj na jasnom, da jih ta potok služi za smetišče, pa tudi v Zeleznikih ni dosti bolje s tistimi kanali. Navsezadnje se pa Zeleznikom obetajo boljši časi, saj so se že pred poltrejtjem mesecem priborili do Turističnega olepsovalnega društva. Res je, da člani tega društva zaenkrat samo govorijo, kaj bodo storili — ljudje pa le upajo, da ne bo ostalo le pri teh golih besedah. Najprej naj se spravijo na tisti narja zmanjkal — kredit pa potok, ki s svojo navlako ne ne dobitjo. Zlomka, to je pa res

dela posebno lepe podobe želenikom. △ Veste, tistikrat sem tudi zvohal, da imajo v Selcah prav imenitno pijačo. Naposled bi se ga nalezel, pa se nisem upal, ker so mostički, ki vodijo čez Sevnico, brez ograj. Navsezadnje bi se v tisto lužo telefonia. Saj, kakšni učiteljici iz Selca bi dobro delo, če bi v tisti vodi storila konec. Nikar ne mislite, da pravim to kar tjavdan, ali morda zato, ker sem huboden. Ne! Povedati vam moram, da so tamkajšnje učiteljice velike revice. Prav po mačehovsko skrbico dobro delo, če bi v tisti vodi železnikom. △ Ob tej priliki sem tudi zvezdal, da bo na otvoritev tega doma, ki ga bodo bodo se sezidali leta 19..., prišla plehmužka iz Selca zastonj špilat. To bo zares čudež, saj zdaj tanarbolj Špilajo tistakrat, kadar jim inštrumente fejst namažejo.

△ Pod več ven ne spoznaš. Saj se na stanovanjskih uradilih tudi nič več ven ne spoznajo, pa imajo še bolj štekadiranje ljudi, kot v Selcah. Kar premisli. Ondan je nekdo pravil, da je dobil od stanovanjskega urada — ne vem od katerega — odločbo, da je njegovemu stricu dodeljena soba, pa je revez že pred tremi leti umrl... △ No, in tiste sobe sva bila z Lipetom tako vesela, da sva ga pošteno na zob dala. Vas pozdravlja Vaš BODICAR!

mestu nismo videli žive duše; čuti pa je bilo slaboten šum daljnega in bližnjega vrveža, kakor da se bliža vihar. V blestem somraku se je pred glavnim stanom Sovjetske zbrala majhna skupina mož in žena s snopičem rdečih zastav z zlatimi napisimi — Centralni izvršni komite moskovskih sovjetrov. Svitalo se je. Sum iz daljave pa je postal jasnejši in neprestano je naraščal v silen bas. Mesto se je prebujalo. Prišli smo na Tversko; nad glavami so nam vihrale zastave. Male kapelice ob cesti, koder smo šli, so bile zaklenjene in brez luči. Prav tako je bila zaprti tudi kapela Iberske Device, ki jo je navadno obiskal

Aleš je bil slednjič pripravljen in je voščil sestri lahko noč. Ana mu je dejala, da bo pustila ključ na oknu, kakor navadno. Potem je ostala sama v prazni sobi in spet mislila, kje hodi Dominik že peti dan in ali se mu bo posrečilo stakniti denar.

Skoro razveselila se je, ko je prišel v hišo stric Miklavž. Zelela si je nekoga, da bi mogla z njim pokramljati, ker se ji ni dalo spati. Vedela je, da bi dolgo v noč ne zatisnila očesa od samih skrb na Dominika.

Miklavž je sedel na prizidek k peči, odrezal kos tobakove klobase in ga začel počasi žvečiti. Bil je pobit in čemeren, čez nekaj časa je potožil, da ga trga po rokah in v križu.

„To je od vremena,“ je rekla Ana.

„Ni od vremena. Postaral sem se, Ana, postaral...“

„Saj jih imate komaj šestdeset!“

„Enoinšestdeset jih bo o svetem Miklavžu,“ je rekel stric. „Nikoli nisem prav razumel starcev, ki jim je vsako delo pretežko, letošnja jesen pa je tudi mene potlačila.“

„Saj vas ni,“ je zamišljeno rekla Ana.

„Je me, je,“ je trdil Miklavž. „Ali sem doslej kdaj poznal utrujenost? Nikoli! Zdaj mi pa roke omahujejo, proti koncu komaj še držim vrsto z mlajšimi.“

„Prešlo bo,“ je menila Ana in spet mislila na Dominika. Peti dan je že na poti. — Kaj pa, če se mu je spotoma kaj zgodilo? — ji je zakovalo v možganh. Stresla se je od bojazni. No, saj ni nič, samo opravka ima in zaradi deževja ne more domov, a bo že prišel, jutri, prav gotovo...“

Stric Miklavž je izpljunil prežvečeni tobak in vprašal: „Kam pa je šel Dominik?“

„Ne vem,“ Ana je globoko vdihnila.

Miklavž je trenutek pomolčal, potem jo je zamišljeno, skoro žalostno vprašal:

„Pa ga boš res vzela, Ana?“

„Oh, stric...“ Ana je bila skoro začudena, ko je opazila, da je Miklavž prvič vprašal po nečaku brez tistega žolčnega sovraštva, ki ga je zmeraj kazal, kadar je le kdo omenil njegovo ime. Zdalo se ji je, da je starec morebiti res bolan, ko tako mirno govori o Dominiku. „Stric, kaj pa naj storim? Ali naj ostanem vse življenje sama?“

„Ne, to bi ne bilo dobro,“ je odvrnil Miklavž. „Samo bojim se, da s Dominikom ne boš imela sreče.“

„Zakaj ne?“

„Preveč je surov, preveč grabežljiv, z eno besedo: Zgončev je!“

„Saj ni tak,“ je ugovarjala Ana.

„O je!“ je trdil Miklavž.

„Kje neki!“ je nejevoljno rekla nečakinja. „Stric, vi zato ne marate Dominika, ker starega Zgonca sovražite, čeprav ne vem, zakaj. Skrben gospodar je bil zmeraj, delaven tudi, tega mu nihče ne sme odrekati. In teta je res bolehna, križe je imel z njo.“

„Kdo je kriv, da je taka? On sam! Ali si jo poznala, ko je bila še dekle? V trgu ni bilo lepšega dekleta in živila in razposajena, uh! Lahko bi si bila izbrala, kogar bi bila hotela, Hatori je silil za njo, pa ga ni marala. Ne vem, kaj je storil Zgonc z njo, da jo je pregovoril, bila je kakor da ji je zavdal. Doma smo branili, saj si lahko misliš! Kaj pa je imel takrat? Strgano bajto v Kamni gorici in nič drugega! Potem, ko je prišlo tako daleč, da ga je morala vzeti, je pa pokazal zobe. Držal se je na vso moč prevzetno in kako je barantal za doto! Pa prav tak je bil, kot Dominik, prav tako hudičevu črno oči je imel...“ Starec je sahnil v svojih spominih. Potem je pogledal zamišljeno Ano in mračno rekel: „Ali veš, da nisem bil na njeni svatbi?“

„Neee?“

Bralci +

+ R E D A K C I J A

Prebrala sem članek, ki je bil objavljen 25. oktobra, o gospodarski problematiki v Železničkih. Med komunalnimi potrebami občine je omenjena tudi elektrifikacija Zgornje Selške doline. Neštete so bile vse vasi, kjer še nimajo električne razsvetljave, razen Zgornje Sorice. Zakaj ta vas ni bila nič omenjena? Ali je morda vzrok v tem, ker se elektrifikacije Zg. Sorice niso lotili vsi vaščani, temveč le nekaj gospodarjev?

I. K.
Zg. Sorica 30

Vsekakor ni vzrok v tem, ker se izgradnje elektrifikacije niso lotili vsi vaščani, čeprav to ni na mestu, saj bodo imeli od električne energije vsi enake koristi. Povedali pa so nam na ObLO Železnički, da bo

Zg. Sorica še letos dobila električno razsvetljavo, ker je upoštevana v elektrifikacijskem načrtu Zg. Selške doline. V omenjenem članku je le naš novinar nehotno pozabil omeniti Zg. Sorico.

V rubriki »Bralci in redakcija« sem čital v zadnji številki članek nekega bralca, ki se ogreva za odpravo ali pa vsaj za omejitev rubrike »Sodisca«. Jaz sem proti temu, saj marsikaj piše v njej, kar nam je lahko samo v korist. Sem pa tudi jaz in moji prijatelji mnenja, naj bi bila zadnja stran bolj pestra. Več humorja in manj športa! Prav s tem namenom vam pošiljam dve risbi: »Kje se skriva cestarn in starega zaljubljenca, ki pojde pod oknom? Dekle daj mi rožco zalo!«

L. J.
Kom. Dobrava 7

V prihodnje bomo skušali ustreči vaši želji in popestriti zadnjo stran. Za vaša prispevka se vam pa najlepše zahvaljujemo, čeprav jih ne bomo objavili. Podobne skrivalnice

kot ste nam jo vi poslali, imamo večkrat v pionirskem kotičku.

Obutek imam, da je Bodičarjeva Marjanca najbolj popularna ženska v Kranju, ker nam jo tov. Bodičar vsak petek predstavi v svoji rubriki »Bodice«. Zanima me, ali je lepa, mlada, velika ali majhna? Ali bi lahko objavili njeni slike?

Ali so mlečne restavracije, posebno na Jeseniceh, imele kaj zgube v času epidemije gripe? Ali je žganje res zdravilo proti gripi?

A. V.
Bled

Kakšna je Bodičarjeva Marjanca, bomo molčali. Njene slike pa si niko ne upamo objaviti, ker je kljub vsemu njen možiček preveč ljubosumen nanjo.

Na Jeseniceh mlečne restavracije zaradi azijske gripe niso imeli nobene zgube, ker takih restavracij sploh nimajo. Kot vemo, pa sile žganja pred bolezniško ne škoduje. Ce pa je človek že našel bolezen, pa žganje nič ne koristi.

! vesolju kroži drugi umetni satelit

»Damka« v višini 1500 kilometrov • Veliko presenečenje med znanstveniki

• V prodaji so že vstopnice za potovanja na naše sosedje - planete

• Japonci prodajajo parcele na Marsu

Ljudje, ki jih je sicer dogajanje visoko nad nami kaj malo ali pa nič zanimalo, so zadnji mesec z največjo napetostjo prebirali poročila o prvem umetnem satelitu, ki se vedno kroži v vesolju. Toda niso se še mogli načuditi temu uspehu znanosti, so sovjetski znanstveniki ponovno presenetili ves svet — v vesolje so izstrelili 3. novembra t. l. nov satelit, ki je mnogo večji od prvega. Izstrelitev dveh umetnih satelitov, ki zdaj krožita okrog Zemlje je tako velik uspeh znanosti, da moramo še počakati, preden bo znan ves daljnosežni pomen tega dogodka, zlasti še, ker so ruski znanstveniki z drugim satelitom poslali v višave tudi prvo živo bitje.

Drugi umetni satelit, ki ga je kolektiv sovjetskih znanstvenikov posvetil 40-letnici velike oktobrske socialistične revolucije, tehta 508,3 kilogramov in kroži v višini

krog prebivalcev naše zemeljske oble. Zakaj? Zato, ker ne bo več misel potovati na Mars, Mesec ali kak drug planet fantazija, če se bo ta pes, pravzaprav psa »Damka«, vrnil s potovanja v vesolje v svojo kočo takšen kot je šel. Ce bo tako kot so to izračunali in predvidevo sovjetski znanstveniki, potem ni večdaleč čas, ko bo z novim satelitom v vesolje odpotoval človek ali pa celo pristal in stopil na tla Meseca.

Da se bo »Damka« lahko vrnila na Zemljo, je poskrbljeno. Iz satelita bo prišel signal, da se je pes spustil s padalom, dve ali tri ure potem, pa bo pristal na Zemlji. To bo omogočilo, da bodo ugotovili kraj, kamor bo padel. Poseben aparat, v katerem čopi »Damka«, bo prepričil, da tudi aparat sam ne postane majčken satelit, ki bi prav tako krožil okrog Zemlje. Ko bo aparat še nekaj kilometrov nad zemljijo, bo posebna naprava vrgla psa iz njega. K pesu je pritrjeno padalo, ki se bo avtomatično odprlo.

Vsekakor pa so morali »Damka« že pred odhodom v vesolje dalj časa skrbno pripravljati za takšno pot. Zato je že nekajkrat poletela v posebnih raketah tudi do sto kilometrov visoko, razen tega pa je bila tudi dalj časa v posebnih celicah, ki približno ustrezajo sedanjim pogojem v satelitu. V satelitu dobiva umetno hrano, številni aparati pa sporajo podatke o njenem stanju, dihanju, krvnem pritisku itd.

Po zadnjih vesteh drugi sovjetski umetni satelit normalno kroži okrog Zemlje. Prvi dan, ko je bil izstreljen, je že 20-krat letel okrog Zemlje. Vsi aparati v njem delujejo v redu in po tem sodijo, da so tudi vsi življenski pogoji psa v satelitu normalni.

Dejstvo, da so sovjetski znanstveniki z največjim uspehom poslali v vesolje že dva umetna satelita, daje podobe za pospešeno dejavnost na najrazličnejših področjih. Potovanja na Mesec in poleti v vesolje so danes že takoj blizu, da ne moremo več govoriti o bujnih in neostvarljivih domišljijih. Kljub temu pa nekateri tako hite, kot da bodo prišli prej na Mesec ali Mars, preden se bo vrnila »Damka« spet na Zemljo. V tem pogledu je zlasti hitra francoska turistična družba, ki se boji, da ne bi zamudila ugodnega trenutka, saj je dala že tiskati prve vozovnice za potovanje na mesec. Prvi vozni listek pa je že dobila znana pevka Marija Candida, ki ji je — vsaj formalno — zagotovljen prijeten konec tedna nekje na Mesecu... Pobudnik vesoljnega turizma pa so objavili tudi to, da je cena vozovnicam za potovanje na Mesec in nazaj nekaj nad pol milijona frankov.

Nič manj smešni pa so s svojo hitrostjo tudi Japonci. Njihovo medplanetarno združenje za polete pravi, da je po uspešni izstrelitvi prvega umetnega satelita močno naraslo zanimanje za parcele na Marsu in na drugih planetih. Se pred kratkim je stal hektar zemljišča na Marsu — združenje je prodajalo zemljišče bolj zaradi propagande in šale — 500 jenov. Pred mesecem dni pa je bilo na Japonskem že 16.000 »marsovskih posestnikov«.

Nič manj smešni pa so s svojo hitrostjo tudi Japonci. Njihovo medplanetarno združenje za polete pravi, da je po uspešni izstrelitvi prvega umetnega satelita močno naraslo zanimanje za parcele na Marsu in na drugih planetih. Se pred kratkim je stal hektar zemljišča na Marsu — združenje je prodajalo zemljišče bolj zaradi propagande in šale — 500 jenov. Pred mesecem dni pa je bilo na Japonskem že 16.000 »marsovskih posestnikov«.

In ko je začasna vlada iskala zadnje zavetišče v Zimskem dvoru in ko je rdeča garda čakala znak za juriš, so topovi

Aurora
naznanila
oktober

1903. leta je bila v Petrogradu zgrajena velika ladja, križarka »Aurora«. Naslednjega leta je že sodelovala v neslavni borbi z Japonci. Nato je pet let služila kot šolska ladja in kot taka se danes počiva na mirnih valovih Neve.

Slavna je preteklost »Auree«. Tako slavna, da sta se zgodovina človeka in »Auree« združili v eno.

1917. leta so vrvi »Auree« zaškrpale pod naletom burje. Februarški veter je razvil na krmi rdečo zastavo. Mornarji-revolucionarji so prevzeli ladjo v svojo oblast, nekdanje oficirje »Auree« pa so pozaprlj.

Od tega trenutka dalje, so se ob ladji, ki je mirovala v prisanišču, sprejavali razni agitatorji, ki so hoteli pridobiti na svojo stran posadko revolucionar-

narne »Auree«. Toda mornarji se niso pustili pregovoriti. Pri njihovih odločitvah in pri njihovem delu so jih odslej naprej vodile le parole boljševikov. Prav zaradi tega pa je imela »Aurora«, kot njen posadka, pozneje velik pomen za Petrograd in za oktobrsko revolucijo.

Pred prvimi oktobrskimi dnevi je takratna začasna vlada v Rusiji za vsako ceno hotela

»Aurora« je s streli iz svojih topov naznanila, da je napočila nova doba. Pri zavzetju »Zimskega dvorca« je imela odločilno vlogo. Razen tega je ščitila mostove čez Nevo.

»Aurora« oddaljiti iz Petrograda. Toda osem mornarjev ladijskega komiteja je odbilo vse ukaze.

Ko je revolucionarna plima že tako narasla in pretila, da bo odnesla začasno vlado, je leta ukazala, da dvignejo vse gibljive mostove na Nevi, ker edino tako lahko prepričijo napad na delavskih predmetij Petrograda. Tedaj pa je boljševiški vojni štab dal »Aurori« na-

»Aurora« s svoje palube zasuli Zimski dvorec z granatami. Njeni grmenje je naznailo oktober.

Začela je revolucionja. 50 mornarjev z »Aurore« je ščitilo Smolno, kjer je bil operativni štab revolucionarjev, a ostali so šli v napad na najmočnejša središča odporja. Le malo se jih je spet vrnilo nazaj na ladjo, ki je prva najavila v zgodovini novo ero.